

ВАҲДАТ ВА ШАФҚАТИ
САҲОБА ВА АҲЛИ БАЙТ
БО ЯҚДИГАР

[Тоҷикӣ – Tajiki – طاجيکيّه]

Шоҳкори: Шайх Солеҳ
Дарвеш

Тарҷима ва нигориши: Абдуллоҳ
Ҳайдарӣ

2013 - 1435

IslamHouse.com

رحماء بينهم
التراحم بين آل بيت النبي صلى الله عليه و
آله و سلم و بين بقية الصحابة رضي الله
عنهم أجمعين
«باللغة الطاجيكية»

صالح بن عبد الله الدراويش

ترجمة: عبد الله حيدري

2013 - 1435

IslamHouse.com

Ба номи Худованди бахшандаи меҳрубон

ПЕШГУФТОРИ МУТАРЦИМ

Ба номи меҳрубон Илоҳе, ки раҳматаш ҳамаи ҳастиро фаро гирифта, дуруду салом бар Паёмбари раҳмате, бо қалби меҳрубонаш шафқату муҳаббат ва раҳматро ҳамчун шарбати гуворо ба умматаш нӯшонд ва дуруду салом бар ёрон ва хонадонаш, ки аввалин шогирдони ин мактаби раҳмату шафқат буданд, то ҷое ки Худованди раҳмон ва меҳрубон ба далели зуҳури раҳмат дар миёнашон ба ҳамин сифат аз онон дар Қуръон ситоиш намуда фармуд: **“Муҳаммад Расули Худост ва касоне, ки бо ӯянд бар кофирон сахтгир ва дар миёни худ меҳрубонанд.”**

(Сураи Фатҳ: 29)

Ҷомеаи башарӣ ҳамвора ниёзманди роҳбарон ва пешвоёне аст, ки битавонанд фасодҳо ва инҳирофҳои ақидатӣ, фикрӣ ва ахлоқии мардумро ислоҳ кунанд, то қатори сайри ҷомеа ба тўфони мавонеъ бархўрд накунад ва дучори халал ва нобудӣ нагардад. Худованди ҳаким, ки холиқи мутлақ ва мударрири кулли ин ҷаҳон аст бо илму ҳикмати худаш ташхис ва муайян мекунад, ки ҷомеа кадом вақт ба чӣ навъ раҳбарон ва ислоҳчиёне ниёзмандаст. Суннати ҳакимонаи он Зоти қудсӣ ин буд, ки ҳамвора

паёмбарон ва расулонеро аз миёни худи мардум бармегузид ва паёми худаширо тавассути онон ба мардум мерасонд ва роҳи солим зистан ва беҳтар зистанро ба онҳо талқин менамуд. Саранҷом дар фурсати поёнии имтиҳон дар ин ҷаҳони фанӣ ҳикматаш чунин тақозо намуд, ки охири паёмбарашро бо охири китобаш бифиристад ва бад-ин тартиб ба силсилаи паёмбарон ва расулониаш поён бахшад.

ИТТИФОҚИ УММАТ

Аммо рисолат ва масъулияти онҳо поённопазир аст, аз ин рӯ, ифтихори таҳаммул ва адои ин масъулияти илоҳӣ ба ин уммат супурда шуд. Бинобар ин, Паёмбари хотим (с) аввалин маҷмӯаро аз миёни ин уммат барои даъват ва иҷрои ин масъулияти паёмбарона ба дасти мубораки худашон тарбият намуданд. Аз ҳамин ҷиҳат, уммати исломӣ тақрибан иттифоқи назар дорад, ки чи тавре дар гузашта беҳтарину поктарини инсонҳои рӯи замин пас аз паёмбарону расулони шогирдонии онҳо буданд, дар мадрасаи Муҳаммадӣ (с) низ ҳамин қоида ба шакли бисёр возеҳу равшан мутаҷаллий ва ошкор гардидааст.

СИТОИШИ ИЛОҲӢ

Бинобар ин, Худованди меҳрубон дар Қуръони карим борҳо аз ин шогирдони мухлиси мадрасаи нубувват изҳори хушҳолӣ ва ризоият намуда, ба онҳо ваъдаи бихишт ва мағфират додааст: **“Ва пешравони нахустин аз муҳочирин ва ансор ва касоне, ки ба некӯкорӣ аз онон пайравӣ кардаанд, Худованд аз онҳо хушнуд шуд ва (онҳо низ) аз Ӯ хушнуд шуданд. Ва барояшон боғҳое, ки аз зери он наҳрҳо равон аст омода сохт, ки дар онҳо ҳамеша ҷовидонаанд, ин комёбии бузург аст.”**

(Тавба: 100)

“Худованд аз мӯъминон ҳангоме розӣ гардид, ки дар зери дарахт бо ту байъат карданд, Худо ончиро, ки дар даруни дилҳояшон (аз садоқат, имон, ихлос ва вафодорӣ ба Ислому) нуҳуфта буд медонист. Аз ҳамин ҷиҳат, ба дилҳояшон итминон ва хотирчамъӣ дод ва фатҳи наздикеро подошашон кард.”

(Фатҳ:18)

Ин қабил оятҳо дар шаъни асҳоби Паёмбари Худо (с) бисёр аст, балки Худованд имон ва садоқати онҳоро барои дигар инсонҳо сармашқ ва намуна қарор додааст: **“Агар онон ҳамчунон, ки шумо имон овардаед имон биёваранд, бе гумон**

ҳидоятшудаанд ва агар пуштгардонанд, пас роҳи ихтилофу душманиро (бо шумо) дар пеш гирифтаанд ва Худо туро басанда хоҳад буд ва Ў шунавову бино аст.”

(Бақара: 137)

ТАҲРИФИ ТАЪРИХ

Дар таърих собиқа надорад, ки шогирдон ва ҷоннисорони расул ва паёмбаре пас аз имон ва пухташудан дар кўраи озмоишот ва касби даҳҳо ва садҳо медали ифтихор бо хонадони мўъмини ӯ ба ситезу душманӣ бипардозанд. Аммо мутаассифона бо таҳрифи таърих ва дурўғпардозихои афсонавӣ чунин вонамуд шуда, ки гўё паёмбари мо ҳазрати Муҳаммад (с) дар тафҳим ва иҷрои рисолати худ (наъзу биллоҳ) ноком буда ва дар тамоми муддати бисёту се соли даврони тиллоии таърихи башар, ки эшон намунаи комил аз як инсони комил бо пуштибонии ваҳй ва назорати илоҳӣ раҳбарии ҷаҳони маънавиятро ба ўҳда дошта натавониста ҷуз чанд нафар, ки ададашон аз ангуштони як даст бештар нест, шогирдонеро парвариш диҳад, ки пас аз вай ҳадди ақал бо хонаводаи эшон робитаи самимӣ дошта бошанд.

Бисёр аҷиб аст! Чӣ тавр бояд ингуна афсонаҳоро бовар кард, дар ҳоле, ки тибқи далелҳои

равшан ва бурҳонҳои қотеъ асҳоби Расули акрам (с) ва аҳли байти ӯ на танҳо ёру ёвари якдигар буданд, балки бо вучуди баъзе ранҷишҳои табиғӣ дар ҷомеаи башарӣ пайванди ногурастанӣ миёни онон вучуд дошт ва ба якдигар бисёр эҳтиром доштанд ва бо якдигар пайванди хешовандӣ барқарор мекарданд ва ба номҳои якдигар ифтихор меварзиданд.

СУХАНОНИ ТИЛЛОӢ

Агар чунин нест пас чаро амирулмўъминин Алии муртазо (ъ) аз асабоният ва ғазаб бар минбари Кўфа мушт мекўбад ва мефармояд: *“Ба ман хабар расида, ки гўё иддае маро аз Абўбакр ва Умар бартар медонанд! Агар касе чунин идаое карда бошад ифтирокунанда (дурўггў) аст, ки ҳадди ифтиро бояд бар ӯ қорӣ шавад.”*¹ Ва дар ҷои дигаре мефармояд: *“Мабодо бо касе рў ба рў шавам, ки маро аз Абўбакр ва Умар бартар медонад вагарна ӯро монанди касе, ки дурўг ва ифтиро мебандад, шаллоқ мезанам.”*²

¹ - Алмуҳаллои Ибни Ҳазм чилди 11 саҳ.286 ва Мавсуъаи фикҳи Алӣ ибни Абўтолиб саҳ.498, ки таълифи доктор Равоси Қалъачӣ мебошад.

² - Ҳамон манбаъ.

ИН КИТОБ

Китобчаи хурде, ки инак дар даст доред, умедворем битавонад ин воқеиятро равшан кунад, гарчи ин мавзӯъ бисёр густурдааст аммо мутмаинем, ки возеҳшавии ҳақиқат ва ихлосу ангезаи ваҳдатталабӣ ва баёни шевову қалами расои нависанда хоҳад тавонист ташнагии ҳар мусалмони ҳақиқатҷӯро баргараф намуда ва ин воқеияти равшане, ки бо ақлу нақл ва фитрати солим мутобиқ аст, тавассути ҳамин саҳифаҳои андак ва бидуни ниёз ба китобҳо ва манобиъи бештар барои ҳамаи ҳақҷӯён ва ваҳдатхоҳони воқеӣ равшан намуда, роҳи ваҳдат, муҳаббату ҳамзистии мусолимадомезро барои мусалмонон ҳамвор гардонд.

ОМИЛИ ТАФРИҚА ЧИСТ?

Мо мӯътақидем бузургтарин омили тафриқа дар миёни уммати исломӣ лаъну нафрин ба поктарин инсонҳои рӯи замин пас аз паёмбарон аст, ки бо далелҳои бисёр заъиф ва бо тақия ба афсонаҳои пуч ва беасос сурат мегирад. Вақте мусалмонон бидонанд, ки саҳоба ва аҳли байт на танҳо яқдигарро лаъну нафрин намекарда, балки бо яқдигар ширу шакар будаанд ва борҳо дар миёни мардум аз яқдигар ситоиш кардаанд, дигар далеле вучуд надорад, ки як фарди мусалмон онҳоро лаънат ва

нафрин кунад ва худашро гирифтори хашму ғазаби илоҳӣ қарор диҳад, зеро Худои набованди муттаъол дар ҳадиси қудсӣ мефармояд: **“Касе ки бо яке аз дӯстони ман душманӣ кунад, ман бо ӯ эълони ҷанг мекунам...”**

(Ривояти Бухорӣ)

Агар асҳоби Паёмбар (с), ки Қуръон борҳо аз онҳо ситоиш намуда авлиёи Худо набованд дигар кӣ метавонад вали (дӯсти) Худо бошад?! Ба умеди он ки рӯзе уммати исломӣ битавонад бо донишу биниши ҳарчи амиқтар сабабҳои тафриқаву ҷудоиро шинохта хунсо ва маҳв намоянд ва роҳи ваҳдат ва иззату сарбаландиро бипаймоянд Парвардигоро, чунин бод. Аз ҳамаи шумо азизоне, ки муҳаббати Худои зулҷалол ва авлиёи ростинаш ба шумули аҳли байт ва саҳоба дар дилҳоятон мавҷ мезанад ва ҳамвора барои ваҳдати воқеӣ ва иззату сарбаландии уммати исломӣ метапад, талаби дуои хайр дорам, Худо ёру ёваратон бод!

ҲАЙДАРӢ

МУҚАДДИМА

Ҳамду сипоси бекарон бар Маъбудӣ якто ва дуруду саломӣ ҷовидон бар ҳазрати Муҳаммади мустафо ва бар ёрони аброр ва хонадони атҳораш бод.

ЯК НУҚТАИ МУШТАРАК

Ноғуфта пайдост, ки Расули ақрам (с) сардори тамоми фарзандони Одам аст. Ин ҳақиқати мусаллам аст, ки ҳамаи мусалмонони ҷаҳон бар он иттифоқи назар доранд ва ин иттифоқ неъматӣ бузурге аз ҷониби Худо ванди муттаъол бар ин уммат аст, пас Худоро сипоси бепоён бод. Албатта андак касоне, ки бар хилофи уммати исломӣ роҳи дигар дар пеш гирифтаанд ва баъзе имомонро аз Расули Худо (с) дар илму дониш беҳтар муаррифӣ мекунанд. Ихтилофи онҳо бо тамоми уммати исломӣ ҳеҷ гуна арзиш ва эътибор надорад, зеро ин ривоёт бо вучуди ин ки дар китобҳои муқаддас шудаву сабаб аст ва ғӯё иддае ба он мӯътақиданд, дар муқобил касонеро меёбед, ки ингуна ривоётро таъвил ва ё таъриф (заъиф ва беарзиш) мекунанд.

Ин ки мақом ва манзилати Паёмбари Худо (с) бисёр равшану ошкор аст ва инки эшон соҳиби шафоъати кубро ва Ҳавзи Кавсар аст ва инки эшон

дар дунё ва охират дорои мақоми баланде ҳастанд, ҳамаи инҳо ҳақиқатхое аст, ки касе наметавонад инкораш кунад. Ва табиъӣ аст касоне, ки хоҳ саҳоба бошад ё аҳли байт солҳо дар хидмати он Расули мукаррам (с) будаанд, аз файзу баракоти эшон баҳраманд шудаанд.

ФАЗОИЛИ АҲЛИ БАЙТ (Ъ)

Оре, манзилати аҳли байт бисёр воло ва фазоилашон бешумор аст, ки дар оёт ва ривоёти зиёде баён гардида ва ба тавотур (сиҳҳатудурустӣ) расидааст, хоҳ он силсилаи аҳли байт Расули Худо (с)-ро дида, бо эшон ҳамсӯҳбат шуда ё ин ки (ба шарти имон ва тақво) аз он зуррияти тоҳираву пок бошанд. Аҳли байт ду навъ фазоил доранд, яке фазилатхое, ки хос ба онҳо омада ва дигар фазоиле, ки дар бораи умуми саҳоба (р) омадааст. Ҳақиқатан он идда аз аҳли байт, ки ифтихори сӯҳбати Расули Худо (с)-ро доштаанд, аввалин касоне хоҳанд буд, ки ин фазоил шомили ҳолашон мешавад.

Дар китоби қаблӣ дар бораи сӯҳбат (ҳамсӯҳбатшавӣ) бо Паёмбари Худо (с) сухан гуфтем, аммо дар ин китоб аз раҳмат ва шафқат миёни ин ёрони самимӣ сухан хоҳем гуфт. Ҳарчи аз сӯҳбат бо Расули ақрам (с) ва фазоили он сухан гуфта шавад, боиси малол ва хастагӣ намегардад, зеро ҳамсӯҳбат

будан бо Паёмбар (с) бахши чудонопазире аз зиндагии пурбаракати он хуршеди оламтоб ва соҳиббаракат аст, ки ба муҷарради имон ба эшон ва сӯҳбат бо он ҳазрат (с) ёрони нозанинаш ифтихор ёфтанд, ки саҳобӣ номида шаванд.

ДАРАҶАҲОИ САҲОБА (Р)

Аммо мақому манзилат ва дараҷоти ҳар кадоме аз онҳо дар бихишти ҷовидон бинобар аъмол ва ҷиҳодашон бо Расули акрам (с) тафовут дорад, ҳамчуноне ки дар дунё низ мақому дараҷаҳои онҳо мутафовит ва ҳархела аст. Баъзе аз эшон муҳочир ва баъзе ансоранд, баъзе қабл аз фатҳи Макка имон овардаанд ва бархе баъд аз он, вале аз сӯи Худованд ба ҳамаи онҳо ваъдаи бихишт дода шудааст: **“Касоне аз шумо, ки пеш аз фатҳи (Макка) инфоқ (харч) карданд ва (бо кофирон) ҷангиданд (бо инфоққунандагон ва ҷиҳодгарони пас аз фатҳи Макка) яксон нестанд. Онон дар манзилат аз касоне, ки пас аз (фатҳи Макка) инфоқу харч карданд ва (бо кофирон) ҷангиданд бузурттаранд ва Худованд ба ҳар яке (аз онҳо саранҷоми) нек (бихишт)-ро ваъда додааст ва Худованд аз ончи мекунад бохабар аст.”**

(Ҳадид: 10)

Оре, ҳамаи онҳо фазилат ва манзилати худашонро доранд ва мо бояд ин азаматро дарк кунем ва инки ин сўхбат худ манзилату ифтихори мустақилле аст, илова бар он дараҷаҳои эшон ба эътибори амалхояшон фарқ дорад. **“Ва пешравони нахустин аз муҳочирин ва ансор ва касоне, ки ба некӯкорӣ аз онон пайравӣ карданд, Худованд аз онҳо хушнуд шуд ва (онон низ) аз Ў хушнуд шуданд ва барояшон боғҳое, ки аз зери он нахрҳо равон аст, омода сохт, ки дар онҳо ҳамеша ҷовидонаанд. Ин комёбии бузург аст.”**

(Тавба: 100)

Пас инҳо дар болотарин дараҷа ҳастанд ва касоне, ки ҳарду ифтихорро доштаанд, яъне саҳобаи оли атҳор (р), ки ҳам мақоми сўхбат ва ҳам мақоми қаробатро доранд, дараҷаҳои онон низ ба эътибори амалхояшон тафовут ва фарқ мекунад.

ОСЕБШИНОСИИ ТАФРИҚА

Хонандаи азиз! Осебшиносӣ дар парокандагии уммат ва илоҷи он як матлаби шаръӣ аст, зеро ихтилофу тафриқа дар ҷомеаи исломӣ мушкили бузургест, ки паёмдҳои хатарноки он ҳамчун тўфоне дорад умматро ба ҳалокат мекашонанд ва агар барои муолиҷаи он даст ба кор нашавем ҳар рӯз, ки

бигзарад хасорату зарари бештаре ба бор меоварад. Бинобар ин, чиҳати муолиҷаи ин саратони кушанда ҳарчи зудтар бояд иқдом намуд. Банда дар ин ғурсати кўтоҳ ба мавзўи муҳим ва сарнавиштсоз, вале ба баҳши кўчаки он хоҳам пардохт. Ин мавзўи робитаи самимонаи ёрон ва хонадони рисолат бо якдигар аст. Аммо дар инҷо мухтасаран пиромуни раҳмату шафқат миёни аҳли байти Паёмбар (с) бо дигар саҳобагони он ҳазрат (с) суҳан хоҳам гуфт, ки бо тавачҷўҳ ба ҷанғҳое, ки миёни эшон даргирифт боз ҳам бо якдигар раҳим ва меҳрубон буданд.

Ин ҳақиқати инкорнопазир аст, гарчи дostonсароён онро нодида гирифтаанд ва баъзе ровиёни муғриз аз он сукут кардаанд. Аммо ин ҳақиқат ҳамчун хуршеди дурахшон монда ва хоҳад монд ва дасисаи ровиёни муғриз ва хаёлпардозони ғофилро нақши бар об хоҳад кард. Бисёр касоне буданд, ки аз ин гуна афсонахову хаёлпардозихо ва ривоёти дурўгин ва бесанаду береша барои пешбурди ҳадафҳои хеш истифода мекарданд. Ҳавопарастон ва ошиқони бидъати дар дин аз як сў ва сиёсатмадорони динсигез ва шикампарастону тоҷирони динӣ аз сўи дигар, ҳамаи инҳо доништа ё надоништа ва хоста ё нахоста дар хидмати душманони Ислom қарор гирифтанд ва орзуи деринаи эшонро бароварда карданд ва бо эҷоди нифоқ ва ихтилоф дар миёни уммат тухми адовату душманӣ коштанд.

ПАЁМИ ВАҲДАТ

Бедор бошед, шумо эй муҳаққиқон ва пажӯҳишгарон! Шумо эй нависандагон ва андешмандон, шумо эй таърихсозон ва таърихнависон, шумо эй даъватгарони ваҳдату иттиҳод, шумо эй касоне, ки аз хатари “чаҳонӣ шудан”, ҳушдор медиҳед ва барои рӯёруӣ бо паёмадҳои ихтимолии он аз ваҳдату якпорчагӣ суҳан меронед, балки ба шумо эй мусалмонони озода, ки ғайрати дин доред, ба ҳамаи шумо мегӯям: Чаро чараёноти мурдаи таърихири зинда мекунад, ки чуз паёмади манфӣ ва амиқ кардани душманӣ дар миёни уммат чизе ба дунбол надорад, мақсад чист? Чӣ меҳоҳем, барои розӣ сохтани авом? Тақлиди кӯркӯрона, манофеъи модӣ, пас чӣ? Тааҷҷубовар аст, ки иддае вақти гаронбаҳояшонро сарфи кунҷковӣ дар масоили таърихӣ менамоянд ва ё андешаҳои сусту бепояро бовар мекунанд, ки асоси онҳо бар ривоятҳои заъиф ва дурӯғин ва ё ҳавову ҳавас ниҳода шудааст ва хандаовар аст, ки инҳо воқиан мӯътақиданд кори хуб анҷом медиҳанд ва ба ҳақоқиқи илмӣ даст пайдо кардаанд.

Аммо агар бо чашми боз нигоҳ кунанд ба вузуҳу равшанӣ дарк мекунанд, ки чуз густурда кардани доманаи ихтилофу тафриқа ва амиқ кардани душманӣ миёни мусалмонон ҳунаре ба харҷ

надодаанд ва чуз нештар задан ба захми чиркини уммат ва парвариши микроби ихтилоф ҳамосае наофаридаанд. Ва агар аз онон бипурсед, ки аз талошу заҳматашон чӣ натиҷае гирифтаанд? Чавобе нахоҳанд дошт, ҳадди аксар хоҳанд гуфт як баҳси илмӣ аст, ҳамин ва бас! Ростӣ кучост он асосҳои илмие, ки эшон ба онҳо эътимод кардаву таҳқиқ намудаанд?! Ва кучост рисолати муқаддаси ваҳдату якпорчагии мусалмонон?!

ИФТИХОРИ СҶҲАТ

Дар китоби қаблӣ аз алоқаи саҳт миёни Расули Худо (с) ва асҳоби ҷонбозаш суҳан гуфтем ва инки яке аз масъулиятҳои Расули ақрам (с) тазкияву поксозии касоне аст, ки ба эшон имон овардаанд, ки онҳо мардуми бесавод ва ноҳонда буданд ва Худованд онҳоро бо имон овардан ба Паёмбараш (с) ва сӯҳбати нуронии он ҳазрат (с) ифтихор баҳшид, чунончи Аллоҳ таъоло мефармояд: **“Ў Зоте аст, ки дар миёни бесаводон расуле аз худӣ онҳо барангехт ки оёташро бар онон меҳонад ва онҳоро пок месозад. Ба онон китоб ва ҳикмат меомӯзад ва ба ростӣ пеш аз ин дар гумроҳии ошкор буданд.”**

(Чумъа: 2)

Ҳаминҳо буданд, ки Расули раҳмат ва ҳидоят (с) ба тарбияву таълими онҳо пардохт. Аз зиндагии

ачиншудаи саҳобагони ҷонбоз бо он раҳбари дилбохташон (с) сухан гуфтем, аз робитаи шогирдони рашид ва фидокор бо он муаллим ва улғи комилу пешвои маҳбуб (с) бо шефтагон ва ҷонбозони роҳи муҳаббати ӯ, ки илова бар раъият будан, асҳоб ва ёрону фидоиёни ӯ буданд, сухан рондем. Шамае аз ин робитаи гарму самимӣ, сӯҳбат бо нубувват, шогирд бо муаллим, пайрав бо роҳбар ва мурид бо муршидро дар китоби аввалам бо номи “Сӯҳбат бо Расули Худо (с)” баён намудем.

БЕҲТАРИН УММАТ

Хонандаи азиз, шумо низ ҳеҷ шакку шубҳае нахоҳед дошт, ки Расули акрам (с) рисолати бузургеро, ки Худованди меҳрубон ба эшон супурда буд, ба беҳтарину комилтарин вачҳи мумкин адо намудаанд, паёми илоҳиро ба мардум расонданд. Ва барои интишор ва идомаи ин дини ҳаниф асҳобу ёрону намунавиро тарбия ва таълим доданд ва комилан онҳоро тазкия намуданд. Аз самароти арзишманди ин таълиму тарбия ва тазкияи ботинӣ он сифатҳои воло ва арзишманде аст, ки чузъи ахлоқу одот ва тинату сиришти саҳобаи бузургвор (р) қарор гирифт. Ҳамин ифтихор кофӣ аст, ки онҳо беҳтарин уммат муаррифӣ шуданд, ки барои нафъи мардум фиристода шудаанд, ҷунончи Аллоҳ таъоло

мефармояд: **“Шумо беҳтарин уммат ҳастед, ки барои нафъи мардум берун оварда шудаед.”**

(Оли Имрон: 110)

Дар калимаи “Ухриҷат” дар ояи карима диққат кунед, ки Ҳақ таъоло онҳоро фиристода ва ин мақому манзилати волоро ба онон бахшидааст, ин шабиҳи ояи каримаи дигар аст: **“Ва ҳамчунин шуморо уммати миёна гардонда (баргузида)-ем, то бар мардум гувоҳ бошед ва (низ) то Расули (Худо) бар шумо гувоҳ бошад ва қиблаеро, ки пайрави он будӣ (фуру) нанҳодем, магар барои он ки касеро, ки аз Расули (Худо) пайравӣ мекунад аз касе, ки аз ақидааш бармегардад маълум намоем. Ва ба ростӣ он, чуз бар касоне, ки Худо онҳоро ҳидоят кардааст душвор аст (ва) Худованд (намехоҳад) имонатонро аз байн бибарад. Бегумон Худованд ба мардум ниҳоят меҳрубон (ва) бораҳм аст.”**

(Бақара: 143)

Оятҳое, ки Худованд дар мадҳу ситоиш ва баёни сифоти онҳо нозил фармуда бисёр аст, ки мо дар ин китоб ба тавзеҳи яке аз он сифатҳо хоҳем пардохт.

ЯК ИСТИСНО ДАР ТАЪРИХ

Хонандагони азиз! Ба ёд дошта бошед, ки ин насл аз инсонҳо як истисно дар таърих аст, сифот ва

вежагиҳое, ки онҳо касб карданд маҳол аст фарди дигаре битавонад ба онҳо дастрасӣ пайдо кунад ва шарафу ифтихори сӯҳбати сарвари паёмбарон (с)-ро доштан, дигар кучо ва барои кадом шахс мумкин аст, ки таҳаққуқ ёбад. Хушо ба саъодаташон. Муаллим ва мураббии онҳо ҳамон имоми раҳмат ва ҳидоят буд, ки ба онҳо илму адаб ва чиҳоду фидокорӣ омӯхт, ки саранҷом Исломо ҳаминҳо ёрӣ карданд ва ба саросари ҷаҳон расонданд ва бо хунашон аз он дифоъ карданд. Мо дар инҷо ба яке аз сифатҳои онон тавачҷӯҳ хоҳем кард, ки шоистааст шарҳу тавзеҳ дода шавад ва ҳамаи уммати исломӣ бо он ошно шавад. Оё медонед манзури мо кадом сифат аст? Бале, дуруст аст, ҳамон сифати раҳмат.

АНГЕЗА ЧИСТ?

Шояд суоле пеш биояд, ки чаро аз ин сифат сухан мегӯем? Хонандаи азиз, оё диққат кардаед, ки сирри ин сифати арзишманд чист? Мулоҳиза хоҳед фармуд, ки ангезаву сабаби сухан гуфтан аз ин сифат фаровон аст, вале мо дар инҷо ба таври кӯтоҳ ба чанд сабаб ишора мекунем.

Сабаби аввал:

Ба далели маонии жарф ва амиқе, ки ин сифат дарбар дорад ва оёт ва ҳадисҳои осори фаровоне, ки

аз Расули акрам (с) ва оли атҳор ва саҳобаи ахёраш дар ин маъне омадааст. Пеш аз ҳама вақте, ки Парвардигори бузург ва меҳрубонамон дар баробари инки худашро Раҳмон ва Раҳим хондааст дар васфи Паёмбари азизаш (с) низ фармудааст: **“Ҳароина расуле аз худатон ба сӯи шумо омад, ки ранҷатон бар ӯ душвор, бар шумо ҳарис (ва) бар мӯъминон ғамхор ва меҳрубон аст.”**

(Тавба: 120)

Ва ҳуди Расули гиромӣ (с) фармудаанд: *“Касе, ки раҳм накунад ба ӯ раҳм намешавад.”*

(Бухорӣ ва Муслим)

Агар бихоҳем дар маънии ин сифат ва осоре, ки дар бораи он омада суҳан бигӯем матлаб тўлонӣ хоҳад шуд, ки феълан ниёзе ба он нест.

Сабаби дуввум:

Инки тавсифи онҳо ба ин сифат худ як эъҷози илмӣ аст, ки агар касе дар он диққат кунад, зуҳури ин эъҷозро ба рӯшанӣ мебинад. Зеро ба иллати ин ки Худованд ба илми ғайбии худаш медонист, ки баъдҳо чӣ пеш хоҳад омад, гӯё ин ояи карима ва дурахшиши сифати раҳмат дар он, пешопеши рад бар таънаҳо ва тавҳинҳоест, ки то он замон дostonсароён ва дурӯғфурушон ва ровиёни дурӯғини ҳадисҳои бофта ҳанӯз корашонро шуруъ накарда буданд ва

дурӯғҳояшонро ба собит нарасонда буданд ва ҳанӯз душманони саҳоба ва аҳли байт фурсати баҳоначӯӣ ва хӯрдагирӣ пайдо накарда буданд, диққат кунед: **“Муҳаммад Расули Худост ва касоне, ки бо ӯ ҳастанд бар кофирон сахтгир ва дар миёни худ меҳрубонанд. Ононро дар ҳоли рукуъ ва сачда мебинӣ, ки аз Худованд фазлу хушнудӣ мечӯянд. Нишонаи (дурустқори) онҳо аз асари сачда дар чеҳраҳояшон пайдост.”**

(Фатҳ: 29)

Сабаби саввум:

Баёни ин ҳақиқат, ки саҳоба бо якдигар меҳрубонанд ва ин шафқату меҳрубонӣ то аъмоқи дилҳояшон реша дошта, тамоми он ривоятҳои бофта ва афсонаҳои дурӯғин ва ихтилофпарварро, ки саҳобаи Паёмбари Худо (с) ва самараи умри он ҳазрат (с)-ро ҳамчун ҳайвоноти ваҳшӣ ва даранда муаррифӣ мекунад, ки гӯё бо якдигар душман будаанд, ҳамаи он авҳому афсонаҳоро нобуд мекунад. Оре, хонандаи азиз! Агар касе тавонист ин ҳақиқатро, ки Қуръони карим баён мекунад бипазирад, ки асҳоб воқеан бо ҳам меҳрубон будаанд (Рӯҳамоёу байнаҳум) ва аз таги дил ба он эътироф намуд, қалбан мутмаин хоҳад шуд ва аҳёнан агар кинаву ҳасаде, ки ба василаи дурӯғҳои дурӯғпардозон дар

баъзе дилҳо ҷой гирифта ва қалбҳои поку шаффофи мўъминонро мукаддар карда, ҳама аз дил берун хоҳад рафт ва тибқи ояи карима ин сифати мўъминонро низ ба дигар сифоти некӯи худ хоҳад афзуд: **“Ва (низ) ононе, ки пас аз инҳо омадаанд мегӯянд: “Парвардигоро, моро ва он бародаронамонро, ки дар имон овардан аз мо пешӣ гирифтанд, биёмурз ва дар дилҳои мо ҳеч кинае дар ҳаққи касоне, ки имон овардаанд, қарор мадеҳ. Парвардигоро, Туики бахшояндаи меҳрубонӣ.”**

(Ҳашр: 10)

Пас тибқи ин ояи карима ҳар мусалмон мукаллаф аст барои ҳамаи мўъминон дуои мағфират ва омурзиш кунад ва аз Худованд бихоҳад, ки нисбат ба ҳеч мўъмине кинаву адоват, душманӣ ва ҳатто кудурате дар дилаш ҷой надиҳад.

Сабаби чаҳорум:

Аз усули пазируфташуда дар назди муҳаққиқон ва пажӯҳишгарон ин аст, ки “матн” ва “санад” ҳардуро мавриди баррасӣ қарор медиҳанд. Ҳамчуноне уламои забардаст зимни онки матлаберо аз назари “санад” баррасӣ карданд ва онро собит ёфтанд, матни ривоятро бар нусуси Қуръони карим ва усули кулӣ ва мусаллами Ислом арза мекунанд ва ҳамчунин саъй мекунанд байни ривоятҳои аҳёна, бо

ҳам мутаноқиз (зид) тавофуқ ва интибоқ ба вучуд оваранд. Ривоятҳои таърихӣ низ аз ин қоида мустасно (берун) нест ва барои баррасии ривоятҳои таърихӣ низ ин равишро бояд ба қор бурд. Вале мутаассифона, бисёре аз нависандагон аз таҳқиқу баррасии “санад” сарфи назар карда, ба ҳамин иктифо намуданд, ки ривояте дар китобҳои таърих ва адабиёти Араб вучуд дорад ва аз сӯи дигар агар касоне ба санад аҳамият доданд матнро баррасӣ накарда ва онро бар Қуръон арза нанамуданд.

Хонандаи азиз, пеш аз инки шитобзада амал кунед ва сирфан бо така ба маълумоти парокандаву бетаҳқиқ ва бар асоси эҳсосоти авотиф пешдоварӣ ва қазоват кунед, далелҳоеро, ки зикр кардем ба диққат мутолиа кунед. Ҳарчанд калимоти бисёр соддаву равшан ва қуввати маониву далолати он возеҳу ошқор аст, вале бо вучуди ин номаънус ва тоза ба назар мерасад. Хулоса ин ки матлаби мазкур ба ду унсури асосӣ така дорад яке дарку эҳсос ва дигар ояи “Муҳаммадун расулulloҳ...” Албатта ояи 10-и сураи Ҳашр низ қобили диққат ва тааммул аст: **“Ва низ касоне, ки пас аз инҳо омаданд, мегӯянд: Парвардигоро, моро ва он бародаронамонро, ки дар имон овардан бар мо сабқат намуданд биёмурз ва дар дилҳои мо ҳеч кинае дар ҳақи касоне, ки имон овардаанд, қарор мадеҳ.**

Парвардигоро, Туи, ки бахшояндаи меҳрубонӣ.”
Ҳар ду ояро бихонед ва дар маънои он диққат кунед.

Матлаби аввал

НОМГУЗОРӢ

Исм ишора ба мусаммо ё соҳиби исм аст ва ин аломати махсусест, ки ўро аз дигарон фарқ ва чудо мекунад ва мардум ҳамеша ин асло ро пазируфтаанду ба он амал мекунанд. Ҳеч оқиле нест, ки дар аҳамияти исм шакку тардид дошта бошад, зеро бо ҳамин нишони бориз аст, ки кўдак аз дигар бародарон ва кўдакон бозшинохта мешавад ва рафта-рафта ба василаи он дар хонавода ва ҷомеа маъруфу машхур мегардад, то ин ки саранҷом инсон мемирад, аммо исмаш (бо хусусиятҳои хуб ё бадии он) боқӣ мемонад. Калимаи исм аз решаи “сумувв”, яъне баландӣ ё аз решаи “васм” ба маънои нишон ва аломат гирифта шудааст. Ҳамаи ин умур далолат бар аҳамияти исм барои кўдак мекунад ва ин аҳамиятро ҳеч гоҳ наметавон нодида гирифт.

Аз боризтарин хусусиятҳои исм ин аст, ки далолат бар ақл ва мактаби эътиқодии шахс мекунад. Ба таври мисол душвор ва шояд номумкин аст, ки шумо шунида бошед, ки яҳуд ва насоро фарзандонашонро (Муҳаммад (с) биноманд, ё ин ки мусалмонон фарзандонашонро Лот ва Уззо ё Фиръавн ва Ҳомон ва Абўҷаҳл ва Абўлаҳаб биноманд. Бинобар ин, робитаи фарзанд бо падараш ба василаи

исм барқарор мегардад ва падар ва дигар аъзои хонавода фарзандонро бо исм, балки бо исме, ки дўст доранду меписанданд, садо мекунанд. Аз ин рӯ, номҳои ҳар як афроди хонавода дар миёни онҳо ва дигар хешовандон такрор мегардад ва аз қадим гуфтаанд: *“Аз рӯи исмат шахсияти падаратро мешиносам.”*

АҲАМИЯТИ ИСМ ДАР ИСЛОМ:

Барои шинохту ташҳиси ин аҳамият ҳамин кофӣ аст бидонем, ки шарияти поки Муҳаммадӣ (с) ба исм аҳамияти фавқуллодае қоил шудааст. Аз ҳамин ҷиҳат Расули ақрам (с) исми баъзе саҳобаро аъам аз мард ва зан иваз карданд, балки исми шаҳрашонро аз Ясриб ба Мадина табдил карданд. Ҳамчуноне, ки он ҳазрат (с) монетӣ номгузори баъзе исмҳо шуданд, аз ин рӯ, фармуданд: *“Пасттарин шахс дар назди Худованд касе аст, ки худаширо маликалмулук ё шоҳаншоҳ биномад.”*

(Бухорӣ)

Ҳамчунин Расули гиромиямон (с) ба баъзе номҳо, монанди Абдуллоҳ, Абдурахмон ва ғайра, ки дар он ишора ба мақоми бандагӣ барои Худованд аст, тарғиб фармуданд: *“Маҳбубтарин номҳо дар назди Худованд Абдуллоҳ ва Абдурахмон аст.”*

(Ривояти Тирмизӣ ва Доримӣ)

Чунончи аз сирати Расули акрам (с) маълум мешавад, эшон аз исми хуб хушашон меомад ва онро ба фоли нек мегирифтанд. Аз назари уламои илми усул ва адабиёти араб исмҳо аз худашон мафҳуму маъниҳои дақиқ ва ҳисобшудае доранд. Тафсилоти ин мавзӯро дар китобҳои усули фикҳ ва адабиёти Араб мулоҳиза мефармоед ва уламо дар заминаи масоили гуногуне, ки аз он гирифта мешавад, баҳс кардаанд.

ЯК ПУРСИШИ АҚЛОНӢ

Хонандаи азиз, саросема нашав ва қаблан таачҷуб накун? Бо ман идома бидеҳ, лутфан, ба ин пурсишҳо посух бидеҳ. Фарзандатро чӣ меномӣ? Оё исмеро барояш меписандӣ, ки аз диди шумо, ҳамсар ва хонаводаат маъневу далолати равшан ва дилкашу дӯстдоштани дорад, ё инки ҳарчи пеш омад, хуш омад, ҳатто агар номи душманонат бошад?! Субҳоналлоҳ, воқеан шигифтангез аст мо имрӯз дар ин асри ҷаҳолату ғафлат аз дин барои фарзандонамон исми маънидор ва дилкашу ҷаззоб интихоб мекунем, вале ҳозир нестем ин аслро дар мавриди беҳтарин инсонҳои рӯи замин, ки дар асри тиллоӣ зиндагӣ мекарданд бипазирем ва меғеъм: на! Онҳо ба далелҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ маҷбур шуданд исми душманонашонро бар фарзандони худ

бигзоранд бидуни инки эҳсос ва отифаашон онҳоро
роҳнамоӣ кунанд!

ҚАЗОВАТ БО ШУМО

Ачиб аст, ки сарварони уммат ва оқилтарин
инсонҳо ва соҳибони иззату ифтихор ва шуҷоат, ки
илова бар шачараи тайиба (насаби шариф),
шахсиятҳои онҳо низ ҳамчун нур медурахшад, аз
оддитарин маонии инсоният маҳрум нигоҳ дошта
мешаванд, то ҷое, ки ба онҳо иҷоза дода намешавад,
ки фарзандонашонро ба номҳои писандида ва
маҳбубашон номгузорӣ кунанд, балки маҷбур
мешаванд номи душманонашонро бар
фарзандонашон бигзоранд. Оё ин матлабро бовар
карда мешавад? Шоёни зикр аст, ки ин номгузорӣ
танҳо барои як фард набуд, балки аҳли байт маҷмӯае
аз фарзандонашонро ба ин номҳо ифтихор
бахшиданд ва ин номгузорӣ пас аз сипарӣ шудану
фаромӯш кардани душманӣ набуда, балки ба иддаои
онон дар авҷи душманӣ будааст, ки мо мегӯем: на,
балки дар авҷи муҳаббат буда, зеро душмание дар
байни эшон набудааст.

Ин масъала муҳим ва қобили таваҷҷӯҳ аст, ки
бояд онро дақиқ мутолиа карду ба эътибор гирифт,
зеро ки дар он даллатҳои фаровон ва низ рад бар
тамоми дostonҳои ҳаёли ва афсонаҳои масмум ва

хурофотӣ аст, ки дилҳои софи мусалмононро тира ва саффи маҳкам онҳоро пароканда кардааст. Ин ҳақиқат ба қадре равшан ва қобили фаҳм аст, ки ҳар инсонии оқилу беғаразе ба осонӣ метавонад онро дарк кунад ва ҳар инсонии бошуъуре, ки эҳсоси отифааш намурда бошад, хеле содда метавонад онро бифаҳмад ва маҳол аст, ки инсонҳои оқилу озода бипазиранд, ки ба ростӣ, ки ин номгузорӣ намоишӣ буда бошад ва имкони рад ва таъвили он вучуд надорад.

НАТИҶАГИРӢ

Аз ин рӯ, дар поёни бунбасти бо хати дурушти навиштааст: ишқу муҳаббат ва эҳтироми саҳоба ва аҳли байт нисбат ба яқдигар чунон дар рағ ва хуни онҳо омехта шуда буд, ки бӯи атру сафову самимияти он, то имрӯз низ машоми ҷаҳониёнро атрогин мекунад. Вале бемороне, ки ҳисси бӯиданашон кор намекунад ва ҳамеша дучори зуком ва шамолхӯрдагӣ ҳастанд, аз бӯидани ин неъматӣ бузург маҳруманд ва шояд даъво ҳам намоянд, ки бӯи бад ба машомашон мерасад. Рост мегӯянд, чун беморанд, зеро агар солиму тандуруст мебуданд, ташхис мекарданд, ки иддаои бӯи бад дурӯғ аст. Ҷаҳон атрогин аст, вале онҳо монанди кӯре ҳастанд, ки асокаши эшон дигаронанд ва Худо накунад, ки худи асокаш ҳам кӯр бошад!

ВА ИНАК АСЛИ МАТЛАБ

Алӣ (ъ) аз фarti муҳаббаташ ба се халифа Абӯбакр, Умар ва Усмон (р) се фарзандашро бо номи гиромии онҳо номгузорӣ мекунад. Абӯбакр (ъ) ибни Алӣ ибни Абӯтолиб, ки бо бародари бузургвораши имом Ҳусайн (ъ) дар сахнаи Карбало ба шаҳодат мерасад. Умар (ъ) ибни Алӣ ибни Абӯтолиб, ки бо бародари бузургвораши имом Ҳусайн (ъ) дар ҳамосаи Карбало ширкат мекунад ва пас аз ҷиҳоду мубориза зинда бо имом Зайналобидин ба Мадина бармегардад ва наслаш идома пайдо мекунад.³

Усмон (ъ) ибни Алӣ ибни Абитолиб, ки бо бародари бузургвораши имом Ҳусайн (ъ) дар Карбало ба шаҳодат мерасад. Имом Ҳасани мучтабо (ъ) низ се фарзандашро Абӯбакр (ъ), Умар (ъ), Талҳа (ъ) ном мегузорад, ки бо амакашон дар Карбало ба шаҳодат мерасанд. Имом Ҳусайн (ъ) низ фарзандашро Умар (ъ) ном мегузорад. Имом Зайналобидин (ъ) як духтарашро Оиша (с) ва як писарашро Умар (ъ) ном

³ - Воқидӣ менависад: “Насли ҳазрати Алӣ аз тариқи панҷ фарзанди эшон идома ёфт: Ҳасан, Ҳусайн, Муҳаммад ибни Ҳанафия, Аббос ва Умар (р).” Ниг. Кун. “Манокими Оли Абӯтолиб” аз Ибни Шаҳрошуб чилди 3, сах.350. “Умар ибни Алӣ ибни Абӯтолиб ҳаштоду панҷ сол умр дид.” “Албидоя ва ан-ниҳоя”, чилди 11, сах.26. “Умар ибни Алӣ дар соли 67-и ҳиҷрӣ бо Мусъаб ибни Зубайр ба шаҳодат расид.” Таҳзибулкамол чилди 21, сах.468. (Мутарҷим)

мегузорад, ки насли Умар ибни Зайналобидин идома пайдо мекунад.⁴

Ҳамчунин бақияи аҳли байт аз насли Аббос ибни Абдулмуталлиб ва насли Ҷаъфар ибни Абӯтолиб ва Муслим ибни Ақил ва дигарон, ки дар инчо мо дар садади дарчи тамоми ин исмҳо нестем, балки мақсуд фақат зикри намунаҳое аст, ки матлаби мавриди назарро равшан кунад.

МУНОҚИША

Баъзе шиъаён мункири ин ҳақиқат ҳастанд, ки Алӣ ва фарзандонаш (ъ) фарзандони худашонро ба ин номҳо номгузорӣ кардаанд. Албатта инҳо фақат касоне ҳастанд, ки ё иттилоъ надоранд, чун мутолиа намекунанд ва бо китобҳо сарукоре надоранд ё инки худро ба нодонӣ мезананд ва қасдан аз рӯи иноду саркашӣ ин ҳақоиқи равшанро инкор мекунанд. Хушбахтона, бисёре аз имомон ва уламои бузурги шиъа ингуна чаҳолати мақсуд ё ғайри мақсудро рад кардаанд, зеро далелҳои вучуди ин номҳои муборак қатъӣ ва яқинӣ аст, чун наслҳои онҳо идома дорад.

⁴ - Ниг.: Кашфулғумма, ҷилди 2, саҳ. 334. Алфусулмуҳимма, саҳ.283. Ҳамчуноне, ки ин номҳоро дар насли тамоми имомон мулоҳида мефармоед ва уламои шиъа ин исмҳоро зикр кардаанд. Ба таври мисол, ниг: Аълумуларои Табрисӣ, саҳ.203, Иршоди Муфид, саҳ.186, Таърихи Яъқубӣ, ҷилди 2, саҳ.28.

Балки худи китобҳои шиъа, ки ҷараёни ҳодисаи Карбалоро нақл мекунанд, гувоҳӣ медиҳанд, ки Абӯбакр ибни Алӣ ибни Абӯтолиб ва Абӯбакр ибни Ҳасан ибни Алӣ ва Умар ибни Алӣ ва Усмон ибни Алӣ (ъ) дар канори имом Ҳусайн (ъ) ба шаҳодат расиданд.

Оре, инҳо шуҳадои саҳнаи Карбало ҳастанд, ин амрро худи бародарони шиъа дар китобҳоиашон овардаанд. Шояд шумо бипурсед, пас чаро дар ҳусайнияҳо аз ин қабил шуҳадо исме бурда намешавад ва дар дастаҳои азодорӣ касе номи онҳоро намебарад?! Табиъӣ аст бояд ҳам бипурсед, аммо посухи ингуна пурсишҳо набояд мо бидиҳем, аз касоне бипурсед, ки бештар аз мо иддаои ҳуби аҳли байт доранд, ки ба ростӣ чаро аз ин қаҳрамонони аҳли байт ҳеҷ хабаре нест дар ҳоле, ки Умар ибни Алӣ ибни Абӯтолиб ва Умар ибни Ҳасан ибни Алӣ аз шучоътарин ва ҳамосаофаринтарини мардони он саҳнаи таърихӣ буданд.

ХУЛОСА

Хулоса ин ки масъалаи номгузори имомони аҳли байт фарзандонашонро ба номҳои ифтихорангези Абӯбакр, Умар, Усмон, Оиша, Талҳа, Зубайр, Муовия ва дигар бузургони саҳоба (р) яке аз масоили муҳиме аст, ки дар қомуси ташаюъи навин

ҳеч посухе барои он наметавон ёфт. Мумкин нест агар бигӯем онҳо бидуни дар назар доштани маънову мафҳум исми фарзандонашонро ба ин номҳои гиромӣ ва фахрофарин номиданд, ҳеч ақли солиме бовар намекунад ва инро ҳам наметаовн гуфт, ки ин як дасиса ва созиши ҳисобшуда аз тарафи аҳли суннат аст, ки аз қадимулайём дар китобҳои шиъа даст бурдаанд ва ин гуна матолибро дар онҳо чой додаанд! Зеро маънои ин гуфта таън ва мавриди шубҳа қарор додани ривоёт ва китобҳои ташайюъ аст, бинобар ин, ҳар ривояте, ки шиъён аз он хушашон наёмад бигӯянд, ин дасисаву созиш аз сӯи аҳли суннат аст.

Дар ин сурат ҳар кас ҳар ривоятро, ки мувофиқи майлаш набуд, метавонад ба ҳамин соддагӣ рад кунад ва бигӯяд, ки тавтиа (найранг) аст, бахусус дар мактаби ташайюъ ҳар мучтаҳиди зиндае хело ба осонӣ метавонад ҳар ривоятро, ки хост рад кунад ва онро напазирад, чун ҳудаш мучтаҳид аст ва ҳеч қонун ва зобитае ҳам вуҷуд надорад, ки ўро боздорад. Кадом шахс бовар мекунад? Аз чизҳои бисёр хандаовар ин аст, ки мақсуд аз номгузорӣ ба номҳои асҳоби бузург дашному таҳқир ва лаъну нафрини онҳо будааст. Ҳамчуноне, ки фармуданд ҳадаф аз номгузорӣ ба исмҳои ин чехраҳои таърихсоз ба даст овардани дили ома (аҳли суннат) будааст, яъне имомон номи фарзандонашонро ба исми

душманонашон гузоштаанд, то инки инҳоро тавҳин (таҳқир) кунанд ва дар ниҳоят душманонашон мавриди ихонату таҳқир қарор гиранд ва ё инки мардум тасаввур кунанд, ки имом халифаҳои Расули Худо (с)-ро дӯст медорад, яъне инки тақия кардааст, баҳ-баҳ!!!

Чӣ шахсияте аз имом месозем! Имом, яъне касе, ки ҳар кораш бар хилофи эътиқодоташ аст, то инки ёрони худаш ва дигар мардумонро бифиребад ва ба онҳо вонамуд кунад, ки душманонашро дӯст медорад, дар ҳоле, ки душмани онҳо аст ва аз рӯи тарс чунин мекунад! Чӣ гуна имом таърихи оянда ва наслҳои баъд аз худро ҳайрону сардагум мегузорад ва наъзу биллоҳ бо ин ҳилаҳову тарфандҳо, ки бо иззату каромат ва шучоату ахлоқи хонадони нубувват муҳолифат дорад, ба худаш ва хонадонаш ихонату таҳқирро раво медорад чаро? Фақат барои инки Бани тамим ё Бани Адий ё Бани умайяро аз худаш розӣ нигоҳ дорад.

Касоне, ки бо сирати поки имомон (ъ) ошноӣ доранд, яқинан медонанд, ки аима (имомон) аз шучоъгарини мардум буданд бар хилофи ривоёти дурӯғин ва сохтае, ки аимаро мардони буздиле тарсӯ ва дурӯғӯ муаррифӣ мекунанд, ки на барои динашон интиқом мегиранд ва на обрӯ барояшон муҳим асту на иззату каромат барояшон маъное дорад. Мутаассифона, чӣ қадар зиёд аст ин қабил ривоятҳое,

ки ба номи дин ба мардум тақдим шуду мардум бо
чи ихлосу покдилӣ онҳоро пазируфтаанд.

НАТИҶА

Коре, ки аима (Али ва фарзандонаш) (ъ)
кардаанд, аз қавитарин далелҳои ақливу равонӣ ва
ҳақиқӣ аст, ки сидқи муҳаббати оли байт (ъ) бо
халифаҳои рошадин (р) ва дигар асҳоби Паёмбар (с)-
ро баён менамояд. Шумо шахсан, ин ҳақиқатро
мушоҳида карда истодаед ва аслан ҷои ҳеҷ гуна
инкор ва шакку тардид вучуд надорад ва ин воқеият
иршоди пок ва муназзаҳи Худовандро айният
мебахшад, ки фармуд: **Муҳаммад Расули Худост ва
касоне, ки бо ӯянд, бар кофирон сахтгир ва дар
миёни худ меҳрубонанд. Онҳоро дар ҳоли рукӯъ
ва сачда мебинӣ, ки аз Худованд фазл ва хушнудӣ
мечӯянд. Нишонаи дурусткории онон аз асари
сачда дар чеҳраҳояшон пайдост.**

(Фатҳ: 29)

Хонандаи азиз! Лутфан, оятро дубора бо
диққат тиловат кунеду маънову мафҳуми онро
тасаввур кунед ва дар сифати раҳмат, ки дар ояи
карима омада (**руҳамоу байнаҳум**) бештар
бияндешед бубинед, ки ба чӣ натиҷае мерасед.

Матлаби дуввум

МУСОҲАРА Ё ПАЙВАНД КАРДАН

Хонандаи гиромӣ, дӯст медорӣ фарзандатро, чигаргӯшаатро, пайванди қалбатро, духтари азизатро ба кадом шахсе, ки бошад медиҳӣ? Оё розӣ мешавӣ, ки ўро ба хонаи марди фосиқ ва чинояткор, балки ба хонаи қотили модараш ё бародараш бифиристӣ? Калимаи домод барои шумо чӣ маънӣ дорад? Шумо ҳозиред ҳар касро ба домодии худ интиҳоб кунед? Мусоҳара дар луғати арабӣ аз решаи соҳара аст, ки вақте ду хонавода барои барқарор кардани равобити иҷтимоӣ ва пайванди зашунӯӣ байни писар ва духтар ё зан ва мард бо ҳам васлат ва хешовандӣ барқарор мекунад, ин васлатро дар арабӣ мусоҳара мегӯянд.

Сихр яъне домод, вале дар арабӣ маънои аз ин васеътар дорад. Сихри мард, яъне хешони занаш ва сихри зан, яъне хешони шавҳараш. Хулоса инки мусоҳара дар арабӣ ба хешони зан гуфта мешавад ва гоҳе ба хешони мард низ гуфта мешавад ва Худованд ин мусоҳараро чузъи нишонаҳои қудрати ҳудаш қарор дода, чунончи мефармояд: **“Ва Ў зотест, ки аз об башаре офарид. Он гоҳ онро дорои пайванди насабӣ ва сабабӣ қарор дод ва Парвардигорат тавоноост.”**

Дар ояи карима диққат кунед, ки чӣ гуна Худованд инсонро мавҷуде офарида, ки бо атрофиёни худаш аз рӯи насаб ва мусоҳара робита дошта бошад ва хонавода ва иҷтимоъро ташкил диҳад. Пас мусоҳара робитаи шаръӣ аст, ки Худованд онро дар радифи насаб зикр кардааст. Насаб ба хешутабори падар низ гуфта мешавад. Баъзе донишмандон мӯътақиданд, ки насаб мутлақи қаробат ва хешовандӣ аст, пас вақте мебинед, ки Худованд насаб ва сиҳр (домод)-ро дар радифи ҳам зикр карда, бидонед ки ин амр баёнгари матолиби бисёр амиқе аст, ки набояд аз он ғофил шуд.

МУСОҲАРАИ ПЕШ АЗ ИСЛОМ:

Мусоҳара дар назди арабҳо аз аҳамияти вежае бархӯрдор аст. Онҳо ба насаб ифтихор мекунанд, ҳамчуноне ба домодҳо ва мавқеияту манзилати онҳо ифтихор мекунанд. Аз ҳамин ҷиҳат машҳур аст, ки арабҳо касеро, ки аз худашон шаъну манзилати комилтаре дошта бошад, ба домодии худ қабул намекунанд, балки дар бисёр миллиятҳову қавмҳои ғайри араб низ вазият ба ҳамин минвол аст. Бинобар ин, андешаҳои националистии имрӯз яке аз душвортарин ва буғранҷтарин мушкилоти иҷтимоии ғарб ба шумор меравад. Бахусус, арабҳо дар бораи зан ғайрат ва ҳассосияти ҳосе доранд. Ҳамин амр

боис шуда буд, ки духтарони навзод ва маъсумашонро зинда дар гӯр кунанд, ки мабодо касе ба онҳо тавҳину таққир кунад. Бар сари ин мавзӯ чӣ басо ҷангҳо дармегирифт ва хунҳо мерехт, ки осори он то имрӯз низ вучуд дорад. Гумон мекунам ин ишоратҳои кӯтоҳ ҷиҳати баён ва фаҳмондани матлаб кофӣ аст.

МУСОҲАРА ДАР ИСЛОМ:

Вақте Ислом омад, ҳама хубиҳо ва сифоти ҳамидаро барқарор намуд ва аз ҳама зиштиҳо наҳй фармуд. Худованди муттаъол баён намуд, ки меъёри арзишҳо фақат тақво ва Худотарсӣ аст. **“Гиромитарини шумо дар назди Худованд парҳезгортарини шумост.”**

(Ҳуҷурот: 13)

Ин меъёр бахше аз дидгоҳи шариат аст, ҳамчуноне, ки фуқаҳои бузургвор мавзӯи қуфъ ё кафоат (ҳам сатҳ будан) дар дин, насаб, ҳирфаву касб ва матолиби мухталифе, ки ба он тааллуқ мегирадро мавриди баҳс қарор додаанд. Аз ҷумла, инки оё кафоат (мусовӣ будани зан ва шавҳар) аз шартҳои саҳеҳ шудани ақди никоҳ аст ё аз шартҳои лузуми он? Ва ин ки оё ин ҳаққи зан аст ё авлиёи умури ӯ (Падар, бародар, амаку тағо) низ дар он ҳаққи даҳлат

доранд? Ва матлабҳои дигаре, ки дар боби никоҳ матраҳ мегардад.

ШАҲИДИ ОБРӮ

Ва аммо дар масъалаи ҳифзу ниғаҳдории ирз, обрӯ ва ғайрат нисбат ба занон, Расули ақрам (с) касеро, ки дар дифоъ аз обрӯи худаш кушта шавад, шаҳид гуфтаанд, балки ҷанги дифоъ аз обрӯ ва ҳайсиатро худи Паёмбари Худо (с) фармондихӣ кардаанд. Достони машхуре, ки яҳудӣ Бани Қайнуқоъ бо ҳила ҳиҷоби зани мусалмонро кашиданд ва бад-ин васила аҳдашонро шикастанд ва бо Расули Худо (с) эълони ҷанг карданд, хеле маъруф аст. Асли воқеа чунин буд, ки як зани мусалмон вақте мехост аз як марди яҳудӣ тилло бихарад, яҳудӣ аз ӯ хост, ки чехраашро боз кунад, зан напазируфт. Он яҳудӣ дар ҳоле, ки зан нишаста буд ва бидуни ин ки эҳсос кунад, гӯшаи чодарашро ба чизе баст, ки вақте аз ҷояш баланд шуд, рӯяш боз шуд. Зан фарёд кашид ва кӯмак талабид. Ҷавони мусалмоне, ки дар он наздикӣ буд, омад ва марди яҳудиро кушт. Аз он сӯ ҳам яҳудиҳо ҷамъ шуданд ва ҷавони мусалмонро куштанд.

Ин достони воқеӣ ҳамин нуктаро бозгӯ менамояд, ки ҳимояи номус чи нақши муҳиме дар ҷомеаи исломӣ дошта ва дорад. Дар пайи ҳамин

воқеа буд, ки Расули Худо (с) бар асари паймоншикании яҳуди Баниқайнуқоъ бо онон ба ҷанг пардохтанд. Оре, хонандаи гиromӣ! Илова бар ин, баъзе аҳкоми шаръӣ мисли шарт будани валӣ дар ақди никоҳ ва шоҳид гирифтани дар никоҳ, балки ҳадди қазф (тӯҳмат) ва ҳадди зино ва дигар аҳкоме, ки ҳамагӣ баёнгарии аҳамияти иззат ва обрӯву ҳайсиати инсонии мусалмон аст, нишон медиҳад, ки шарият чӣ қадар ба ҳифзи обрӯ ҳассос аст. Агар дар ин аҳком ва дар ҳикмат, фалсафа ва паёмадҳои онҳо бияндешед ва диққат кунед аҳамияти мавзӯъ худ ба худ барои шумо ошкор мешавад.

АҲАМИЯТИ ХОСТГОРӢ

Аҳкоми зиёде бар мусоҳара изофа мегардад. Аслан, дар ҳуди машруиати ақди никоҳ (ки Қуръон аз он ба мисоқи ғализ таъбир фармуда) диққат кунед, ки мард чи гуна ва бо чӣ шароит ва одобе аз зане хостгорӣ мекунад ва чи аҳкоми зебову пандомезе бар он мураттаб мешавад; мумкин аст хостгории ӯ пазируфта ва мумкин аст рад шавад. Бубинед марди хостгор чи гуна аз хонавода ва хешону ошноёнаш барои барқарор намудани равобити расмӣ ва ба даст овардани мувофиқати хонаводаи арӯс талош мекунад ва хонаводаи арӯс бо чи диққате баррасӣ мекунад, фикр мекунад, машварат мекунад, дар бораи

домод таҳқиқ мекунад? Ва дар ниҳоят ҳеч маҷбурият ҳама надоранд, мумкин аст мувофиқат кунанд ва ё бо камоли ихтиёр ва ҷуръату шаҳомат муҳолифати худашонро эълон мекунад, ҳатто агар домод тӯҳфаҳое фиристода бошад, ё миқдоре маҳри муқаддам пардохта бошад ё ҳар эҳсони дигаре низ ба онҳо карда бошад, эшон ихтиёр доранд ҳазор бор бияндешанд, ки оё шоистааст дасти азиз ва ҷигаргӯшаашонро ба дасти ин мард бидиҳанд ё на?

Илова бар он, ақд бояд шоҳиду гувоҳ дошта бошад ва никоҳ бояд эълон шавад, чаро? Зеро аҳком ва паёмадҳои бисёр муҳиму сарнавиштсозе бар он мурағаб мегардад. Никоҳ дурӯҳоро наздик ва бегонаҳоро боҳам ошно мекунад ва ба мучарради инки ақди издивоҷашон баста шавад, бисёри занони дигар бар домод ва бисёри мардони дигар бар арӯс ҳаром мегардад. Ин китоби кӯтоҳ зарфияти тафсилу шарҳи бештарро надорад, фақат мақсуд баёни аҳамияти мавзӯ аст ва заминасозӣ барои матлабе, ки ҳоло баён мегардад. Бинобар ин, ҳоло шумо ба матлаби зайл бияндешеду диққат кунед.

МУБОРАК БОД

Хоҳари имом Ҳасани мучтабо ва имом Ҳусайн сайидушшуҳадо, духтари Фотимаи Заҳро Умми Гулсум (ъ)-ро падараш амири мӯъминон Алӣ ибни

Абӯтолиб (р) ба издивочи Форуқи аъзам, Умар ибни Хаттоб (р) дармеоварад.⁵

Оё шоиста аст бигӯем, ки Алӣ аз тарси Умар ин корро кард? Пас шуҷоаташ кучо буд? Дӯстӣ ва муҳаббаташ бо духтари азизаш кучо шуд? Оё Алии муртазо дасти духтарашро ба дасти золиме месупорад? Ғайраташ дар бораи дини Худо кучо рафт? Пурсишҳои зиёде, ки поён надорад, ё ин ки ночор бояд эътироф кунем, ки чун Алӣ Уммаро хуб мешинохт ва ба ӯ эътимод дошт ва низ бо ӯ улфату муҳаббати зиёд дошт. Аз ҳамин ҷиҳат, хост ба ин тариқа шахсияти ӯро қадрдонӣ кунад. Оре, бидуни шакку шубҳа Умар бо майлу рағбати худи Алӣ ва хонаводааш бо духтари духтари Расули Худо (с) издивоҷ кард ва издивоҷашон комилан шаръӣ, саҳеҳ, аланӣ ва ихтиёрӣ буд. Ин худ баёнгари матлаби зайл аст, ки ин ду хонавода чи қадар яқдигарро дӯст медоштанд ва ба яқдигар эҳтирому қадрдонӣ қоил буданд ва фазои саршор аз улфату муҳаббат дар миёни онҳо ҳоким буд. Чаро чунин набошад, дар ҳоле, ки худи Расули ақрам (с) домоди Умар (р) буд. Бинобар ин, робитаи гарми иҷтимоӣ байни хонаводаи Паёмбари Худо (с) ва хонаводаи Умар (р) қабл аз ин издивоҷ ҳам барқарор буд.

⁵ - Таърихи ин издивоҷи муборак моҳи Зилқаъдаи соли 17 ҳиҷрӣ буд. (Таърихи Табарӣ, ҷилди 2, сах.564).

ИМОМ СОДИҚ НАБЕРАИ АБЎБАКР

Намунаи дуввум: фармудаи имом Чаъфари Содиқ (ъ) кофӣ аст, ки фармуданд: “Валаданӣ Абӯбакрин марратаини”-яъне Абӯбакр маро дубор таваллуд кардааст. Оё медонед модари имом Содиқ (ъ) кист? Умми фарва духтари Қосим ибни Муҳаммад ибни Абӯбаكري Сиддиқ (р) аст.⁶

Оё аҳамият додаед, ки чаро имом Содиқ (ъ) фармуданд Абӯбакр ва нагуфтанд Муҳаммад ибни Абӯбакр? Оре, ин сароҳат ва бозгашт ба бобии бузургвори хонаводаи Сиддиқӣ (р) ба далели ин буд, ки баъзе шиъанамоён фазилати Абӯбаكري Сиддиқ (р)-ро инкор мекарданд, бар хилофи Муҳаммад писари ҳазрати Абӯбакр, ки шиъаён дар бораи фазли ӯ муттафиқанд. Ба Худо, шумо фикр кунед ва бияндешед, ки инсон ба чӣ касе ифтихор мекунад?! Хонандаи гиромӣ, ҳар касе андак мутолиаву огоҳӣ дошта бошад, равобити хешовандии насабӣ байни саҳоба (р) аъам аз муҳочир ва ансорро дарк мекунад. Ин равобит ба қадре самимӣ ва густурда буд, ки ҳатто маволи ва бардағони саҳоба аз ашроф ва бузургони Қурайш зан гирифтанд. Зайд ибни Ҳориса (р)

⁶ - Ва модари Умми Фарва Асмоъа бинти Абдурахмон ибни Абӯбакр (р) аст. Ниг: Умдатуттолибин. Саҳ, 195, чопи Техрон ва Усули Кофӣ, ҷилди 1, саҳ.472.

саҳобие, ки номаш дар Қуръони карим омада, ҳамсараш кист?

Зайнаб бинти Чаҳш (р), ки баъдҳо ифтихори уммулмўъмининро касб намуд. Усома ибни Зайд (р) ғуломи маъруф, ки Расули Худо (с) Фотима бинти Қайси қурайширо ба ҳамсарии ӯ доданд. Солим бардами Хузайфа (р), ки ҳазрати Хузайфа духтари бародараш Ҳинд бинти Валиди қурайширо ба ҳамсарии ӯ дод, дар ҳоле, ки падари вай аз сардорони Қурайш буд. Агар аз мусоҳараву хешовандӣ дар байни саҳоба суҳан бигўем, мавзўъ бисёр тўлонӣ хоҳад шуд. Бинобар ин, ба овардани ҳамин чанд намунае аз издивоҷҳои самимона байни аҳли байт ва хулафои рошидин (р) иктифо мекунем. Чунончи гуфтем, ки Умари Форук (р) бо Уммикулсум духтари ҳазрати Фотимаи Заҳро, духтари гиромии Расули Худо (с) издивоҷ карда, чи тавре, ки модари имом Чаъфари Содик (ъ) аз ҳар ду тараф набераи Абўбакри Сиддик (р) аст.

РОҶБАРИИ АҚЛ

Пас хонандаи гиромӣ, беҳтар ин аст, ки аз васвасаи шайтон барҳазар бошем ва ҷиддиву амиқ бияндешем. Мо мусалмонем ва ҳар мусалмон мукаллаф аст, ки аз ақли худаш кор бигирад. Зеро оятҳои бисёр аст дар Қуръони карим, ки инсонро ба

тафаккуру андеша кардан фаро мехонад, ки инчо чои тафсилу баёни он нест. Аз ин рӯ, бояд аз ақл кор гирифтӣ доираи тафаккуру андешаро густариш дод ва аз тақлиди кӯркӯрона парҳез намуд. Барои инсон оқил ва доно, ки Худованд ба ӯ ақли солим ато фармуда, зишт аст, ки бидуни тафаккуру тадаббур ҳар суханеро пеш аз таҳқиқу санҷиш бипазирад. Хусусан дар боби эътиқодот, ки набояд иҷоза диҳем сарнавишти доимӣ ва абадии мо насанҷида рақам бихӯрад. Зиндагии охират ва эътиқодоте, ки бар асоси он масири саодат ё бадбахтии инсон муайян мешавад, шӯҳибардор нест. Пас Худоё, аз шарри ҳама шайтонҳои инс ва чин ба Зоти шунаво, доно ва ҳакиму тавонои Ту паноҳ меҷӯем.

Хонандаи мӯхтарам, оё шумо розӣ мешавед, ки падарон ва падарбузургони шумо дашном дода шаванду мавриди ихонату таҳқир қарор гиранд ва гуфта шавад духтари шуморо ба зӯр ва бар хилофи майли хонавода ва оилаву хешовандонаш дар ҳоле, ки шумо (падараш) ҳозир ва зиндааст, издивоҷ намудаанд? Оё шумо инро барои худ меписандед, ки ба шумо гуфта шавад духтари шумо ё номуси шумо ба зӯр ғасб шудааст. Пас вақте барои шумо ҳатто шунидани ин масъала душвор аст ва наметавонед онро таҳаммул кунед ва бисёр вақтҳо онро муҳолифи иззату ғайрати худ медонед, пас нисбат ба бехтарину поктарин инсонҳои рӯи замин (баъд аз паёмбарон)

чи гуна ин сафсатаҳоро шунид ва таҳаммул кард? Ин чӣ ақле аст, ки ин гуна суҳанони пуч ва ҳарзоро ба номи дин, дониш, Исломи ноб, мактаби аҳли байт ва ривоятҳои аймаи атҳор (ъ) мепазирад? Аз Худованд мехоҳем, ки дилҳоямонро аз кинаву адоват нисбат ба мӯъминон пок бидорад. Парвардигоро, муҳаббати ҳама бандагони солеҳ ва некӯкоратро дар дилҳоямон ҷой бидеҳ ва дилҳои харобамонро бо муҳаббати воқеии аҳли байт обод бигардон. Омин ё Раббалъоламин.

ДАЛЕЛҲОИ ИН ИЗДИВОҶИ ТАЪРИХӢ

Инак, қабл аз мабҳаси саввум нусус ва ривоятҳоеро аз китобҳои мӯътамади бародарони ташайюъ ва аз уламои бисёр мӯътабарӣ эшон аз назари шумо мегузаронем, ки дар онҳо исботи издивоҷи Умари Форук бо Уммикулсум духтари гиромии Алӣ ва ҳазрати Заҳро (р) ба равшанӣ ба чашм мехӯрад.

ЭЪТИРОФИ АВВАЛ

Сафиюддин Муҳаммад бин Тоҷуддин маъруф ба Ибнут-тақтақӣ ал-Хуснӣ (соли вафот 709 ҳиҷрӣ) насабшинос ва муаррихи маъруф дар китобе, ки таълифи онро ба Асилуддин Ҳасан писари Хоҷа

Насируддин Тўси вазири Ҳалоқў тақдим намуда ва онро ба исми худаш номгузорӣ карда, дар поёни унвони “Баноти амирулмўъминин Алӣ (ъ) менависад.” Яке дигар аз духтарони амирулмўъминин Уммикулсум мебошад, ки модараш Фотима духтари Расули Худо (с) аст, ки Умар ибни Хаттоб бо вай издивоҷ кард ва фарзанде ба номи Зайд аз ӯ ба дунё овард ва пас аз Умар ба ақди Абдуллоҳ ибни Чаъфар даромад.”

ЭЪТИРОФИ ДУВВУМ

Муҳаққиқ Сайид Маҳдии Раҷоӣ матолиби бисёре нақл карда, аз ҷумла таҳқиқи Абулҳасани ал-Амри аз набераҳои Умар писари имом Зайнулобидин (ъ) дар китобаш “алмаҷдӣ” менависад. “Ончи аз ин ривоёт метавон бад-он эътимод кард, матлабе аст, ки акнун аз назар гузашт, ки Аббос ибни Абдулмуталлиб Уммикулсумро бо ризоият ва иҷозаи падараш ба издивоҷи Умар даровард ва аз Умар фарзанде ба номи Зайд ба дунё овард.” Муҳаққиқи мазкур қавлҳои дигаре низ нақл карда, аз ҷумла: Зане ки Умар бо ӯ издивоҷ карда, шайтоне буда! Ё мумкин аст издивоҷ карда, вале бо ӯ ҳамбистарӣ накарда! Ё ин ки ба зӯр ва бо ғасб бо ӯ издивоҷ кардааст!

ЭЪТИРОФИ САВВУМ

Мулло Боқири Маҷлисӣ менависад:
“Ҳамчунин аст инкори шайх Муфид аз асли ҷараёни издивоҷ. Ин барои баёни ин матлаб аст, ки он (издивоҷ) аз тариқи онҳо собит нашудааст ва илло баъд аз вуруди он ривоятҳо ва ривоёти дигаре, ки бо санад хоҳад омад, ки Алӣ (ъ) ҳангоме, ки Умар вафот кард, назди Уммикулсум омад ва ўро бо худ ба хонаи худаш бурд ва ривоятҳои дигаре, ки аз Биҳоруланвор овардаам, ин инкор аҷиб менамояд. Асли ҷавоб ин аст, ки ин издивоҷ аз рӯи тақия ва изтирор (маҷбурӣ) будааст.”

(Миръотулуқул, ҷилди 2, саҳ.45)

ЭЪТИРОФИ ЧАҲОРУМ

Инсоф ҳам хуб аст, соҳиби Усули кофӣ чандин ҳадис дар китобаш овардааст аз ҷумла “Муовия ибни Аммор мегӯяд аз имом Содиқ (ъ) пурсидам зане, ки ҳамсараш вафот кунад, бояд дар хонааш (ида) биншинад, ё ҳар ҷое ки хост? Фармуд: балки ҳар ҷое, ки хост, Алӣ (ъ) ҳангоме, ки Умар вафот кард, Уммикулсумро бо худ ба хонаи худаш бурд.”

ЭЪТИРОФИ ПАНҶУМ

Хонандаи азиз, бо баъзе уламои муосири ташайюъ дар бораи ин издивоҷ сӯхбат кардам, аз беҳтарин рудуде, ки онҳо барои тавҷеҳи ин издивоҷ навиштаанд, ради қозии маҳкамаи авқоф ва маворис шайх Абдулҳамид ал-Хатӣ дар Қитифи Арабистон, ки намояндаи чандин марчаъи бузурги тақлид дар Арабистони суъудӣ аст мегӯяд: “Ва аммо инки қаҳрамони ислом имом Алӣ (ъ) духтараш Уммикулсумро ба издивоҷи Умар дароварда, чои таачҷуб надорад, зеро Расули акрам (с) барои ҳар фарде аз мусалмонон усваи ҳасана (намунаи хуб) ҳастанд. Эшон бо Умми Ҳабиба духтари Абӯсуфён издивоҷ карданд, дар ҳоле, ки шахсияти Абӯсуфён дар баробари Умар аслан қобили муқоиса нест! Инки дар бораи издивоҷи Умар бо духтари Алӣ изҳори шакку тардид мешавад, ҳеч тавҷиҳе надорад ва аммо ин гуфтаи шумо, ки Умар бо чинниез издивоҷ карда ё чиннӣ ба шакли Уммикулсум дар хонаи Умар буда, ҳам хандаовар ва ҳам гирияовар аст ва ба қадре масҳара аст, ки арзиши зикр кардан ҳам надорад. Агар қарор бошад, дунболи ингуна сафсатаҳо бигардем бисёр аст.”⁷

Шайх пиromуни баҳси мазкур, яъне нақши мусоҳараву хешовандӣ дар пайвандҳои иҷтимоӣ чизе

⁷ - Дар номае, ки қозии мазкур бароям фиристодааст. Муаллиф.

нагуфта ва ҳатто ишорае накарда, ки ингуна пайванди иҷтимоӣ дар воқеъ ҷуз бо қаноату боварӣ таҳаққуқ намеёбад ва дар он далолати рашану ошкоре бар муҳаббату улфат байни ду хонаводаи арӯсу домод вучуд дорад. Хонандаи азиз, бар шумо пӯшида нест, ки байни издивоҷи марди мусалмон бо зани аҳли китоб ва байни издивоҷи марди аҳли китоб бо зани мусалмон чи қадар фарқи ошкор вучуд дорад, ки аввалӣ ҷоиз ва дуввумӣ ноҷоиз аст, диққат кунед.

ХУЛОСА

Мусоҳараву хешовандӣ байни саҳобагони Паёмбари Худо (с) бисёр равшану ошкор аст, баҳусус байни хонадони Алӣ (Ӯ) бо хонадони хулафои рашидин (р). Ҳамчуноне, ки мусоҳира байни Бани Умайя ва Бани Ҳошим қабл аз Ислом ва баъд аз Ислом бисёр маъруф аст, ки боризтарини он издивоҷи Расули акрам (с) бо духтари Абӯсӯфён аст. Мақсуди мо дар инҷо ишора ба дастовардҳои равонӣ ва иҷтимоии мусоҳара буд, ки аз бузургтарину боризтарини он муҳаббати байни ду тарафи хешу табор аст. Умедворем ҳамин миқдоре, ки ба арза расондем, кофӣ бошад.

Матлаби саввум

ДАЛОЛАТИ СИТОИШ

Хонандаи гиromӣ! Оё иттифоқ афтада, ки шумо дар ғурбат ва дур аз хонаводаву хешовандон ё аслан дур аз шаҳри худатон ба мардуми ҳамдард зиндагӣ карда бошед? Ин солҳои ғурбатро чи гуна гузарондед? Ё бо ин ёрони ҳамдард ва ҳамсафар, ки сирфан бар асоси ақида, яъне пайванди маҳками ақл ва отифа бо ҳам ҳамъ шуда будед, чи гуна зиндагӣ мекардед? Назари шумо дар бораи касе, ки тамоми ин шароити душворро гузаронида чист? Ҳоло биёед гурӯҳеро тасаввур кунед, ки хама бо ҳам ёри самимӣ ва меҳрубон буда ва дар ҳар саҳтӣ ва озмоиш дар канори ҳам будаанд, балки беҳтарин инсонии намунаи таърих Муҳаммади Мустафо (с) бо онон ҳамсафар будааст. Оре, асҳоби Паёмбар (с) баҳусус собиқини аввалин, яъне сабақтирандагони дар имон чунин зиндагиеро озмудаанд. Зиндагии иҷтимоии онҳо як намунаи хос ба фард дар тамоми таърихи башар аст, касе ки ошноии андаке бо сирати муаттари Расули акрам (с) дошта бошад, ин ҳақиқатро ба равшанӣ дармеёбад.

НИГОҶЕ БА ГУЗАШТА

Хонандаи азиз, шумо дар ҳоле, ки ин саҳифаҳоро мехонед, тасаввур кунед дар он мақтаъ аз таърих ба сар мебаред. Ҳангоме, ки Паёмбар (с) дар Макка ва дар Дори Аркам буданд ва даъвати ислом пинҳонӣ буд. Сипас вақте, ки ислом по гирифт ва ошкор шуд, сипас ҳангоме, ки саҳобাগони ҷонбозашон тибқи дастури набавӣ ва илоҳӣ озими сафари ҳичрат ва ғурбат ба Ҳабаша ва сипас ба Мадинаи тайиба шуданд ва тамоми молу дорой ва ватану хонаҳо ва бастагонашонро раҳо карданд. Тасаввур кунед, ки дар он шароити саҳт, роҳҳои дур ё бо шутур ва ё пиёда, гуруснагӣ, тарс, муҳосира, ҳаштсад километр роҳи пиёда то Табук дар ҳавои гарму сӯзон, набардҳои таърихсоз ва пирӯзиюфарини Бадр, Уҳуд, Хайбар, Хандақ, Ҳунайн, Табук ва пеш аз он Макка ва... Акнун осори равонии ин зиндагии пурмоҷароро тасаввур кунед, ба назари шумо чӣ фазое аз дӯстиву муҳаббат ва ҷонфишониву самимият бар онҳо ҳукмфармо будааст. Фаромӯш накумед, ки дар тамоми ин сафари тӯлонӣ Расули ақрам (с) бо онҳо ҳамроҳ буда, на танҳо ҳамроҳ, балки роҳбару фармондеҳ ва устоду муаллим ва мураббии онҳо буданд.

Ҳамчунин дар зехн дошта бошед, ки ваҳй аз сӯи Парвардигори осмонҳо ва замин бар роҳбари ин

гурӯҳи намунаи таърих, Расули бузургвори Ислом (с) ҳамвора сарозер будааст. Дар бораи инҳо диққат кунед, дилҳояшон чи гуна бо қалби поку пурнури Паёмбари Худо (с) пайванд хӯрда буд. Тасаввур кунед, гурӯҳе, ҷамоате, дастае, ҷомае, ки дилҳояшон бар асоси ҳубби Худо ва Паёмбар (с) бо ҳам ҷамъ шуда ва шахси гиромии Паёмбар (с) бо ёрии ваҳйи илоҳӣ ба тарбияту сарпарастии онҳо машғул буда ва ҳамвора бар суфраи ифтихори нузури Қуръон гирди ҳам менишастанд, чунин гурӯҳе, чунин дастае, чунин анҷумане чи ҳолу ҳавое доштаанд. Бахше аз ин фазои оканда аз отифаву самимият ва саршор аз муҳаббату фидокорӣ ва ҷоннисорию дар аввали китоб овардем. Бидуни шак ончи, ки метавонад бар чунин ҷомае ҳукмфармо бошад, муҳаббату хунгармӣ ва яқдилӣ будааст.

ГУВОҲИИ ҚУРЪОН (1)

Чунончӣ Худованди муттаъол аз падида овардани ин лолазори ваҳдату муҳаббат чунин мефармояд: **“Ба ёд оваред неъматии Худовандро бар худ, ҳангоме, ки бо ҳам душман будед ва Худованд дар миёни дилҳои шумо улфат андохт, ки дар натиҷаи (ин) неъматии Худованд бо ҳам бародар шудед.”**

(Оли Имрон: 103)

Лутфан, каме диққат кунед, Худованди муттаъол гувоҳӣ медиҳад, ки дар миёни дилҳои саҳобогони Расули ақрам (с) улфату муҳаббат андохтааст. Ин икрому инъом ва эҳсон аз ҷониби Худованд бар саҳобогони нозанини Расули ақрам (с) мебошад, ки ҳеҷ кас наметавонад монеъи ин фазлу эҳсон гардад. Оре, пеш аз боридани борони раҳмати Ислому ва сӯҳбату ҳамнишинӣ бо Паёмбар (с) ду қабилаи Авс ва Хазраҷ бо ҳам душман буданд ва оташи ҷанг ҳамеша дар миёнашон забона мекашад. Аммо Худованди муттаъол ин душманиро аз байн бурд ва ба ҷояш муҳаббату ҳамдилия ва самимият нишонд.

ГУВОҲИИ ҚУРЪОН (2)

Фарз кунем агар шумо дар бораи саҳобогони Паёмбари Худо (с) чизе дар дил доред, чӣ зараре мекунед агар нисбат ба ин азизон ва покгон хусни зан (гумони нек) пайдо кунед? Бахусус, инки гувоҳӣ аз тарафи Парвардигори донову тавонои онҳо муқарраран содир шуда ва борҳо Худованди субҳон ёдовар шуда, ки ё бар онҳо эҳсон фармудву дилҳои эшонро ба яқдигар пайванди улфату муҳаббат дода, ки бар асари ин лутфу эҳсони Худованд бо яқдигар бародар шудаанд, дилҳояшон софу пок ва саршор аз муҳаббату дӯстӣ гардидааст. Бояд донист, ки умуми

ҳоли саҳобагон (р) чи гуна будааст, ояти зерин бар ин умум далолат мекунад: **“Ва агар бихоҳанд туро фиреб диҳанд (бидон), ки Худованд туро кофӣ аст. Ҳам Ёст, ки бо ёридоданаш ва бо мўъминон ба ту тавон дод.”**

(Анфол: 62)

Хонандаи гиромӣ, ояи каримаро бори дигар тиловат кунеду диққат кунед Худованди муттаъол фазли худаширо бар Паёмбараш (с) ба ёд меоварад, фазли Ҳақ таъоло чист? Таъйиду нусрат ва ёрӣ аз ҷониби худаши ва ба василаи мўъминҳо, кадом мўъминҳо, ҳамон касоне, ки Худованд дар миёни дилҳои эшон улфату муҳаббат андохта. Диққат кунед, хеле муҳим аст, ки агар Расули акрам (с) тамоми ончи дар замин аз молу сарват ва имконоти моддӣ вучуд дорад ба кор мебард, ҳаргиз наметавонист дар миёни дилҳои эшон улфату муҳаббат бияндозад. Соҳиби фазлу эҳсон фақат Худованд аст, ки ин корро кард.

Аммо мутаассифона, бо вучуди даҳҳо ва садҳо оят, ҳадис ва далелҳои таърихӣ ва ақлӣ касоне ҳастанд, ки таҳаммули ин фазои самимӣ ва саршор аз ишқу отифаро дар миёни асҳоби Паёмбар (с) надоранд ва гӯё қасам хӯрдаанд, ки бояд бо тамоми ин нусуси сареҳи Куръон муҳолифат кунанд ва ба ҳар тариқе бошад, собит намоянд, ки фазои умумӣ дар ҷомеаи саҳобагон (р) фазои кинаву адоват ва

душманӣ будааст! Ачиб аст Худованди олимулғайб ва аз ҳама чиз хабардор такроран мефармояд, ки Ў дар миёни дилҳои онҳо улфату муҳаббат андохта, эшонро бо ҳам бародар гардонид, аз бародар ҳам наздиктар “руҳамоъу байнаҳум” шудаанд. Бо вучуди ҳамаи ин, дostonҳову афсонаҳои зиёде бофташуда ва то имрӯз ҳам ба мӯди рӯз рангубор дода мешавад ва ба мусалмонон чунин нишон дода мешавад, ки онҳо (асҳоб) бо ҳам душман будаанд!

ГУВОҲИИ ҚУРЪОН (3)

Чи қадар бисёр аст оятҳое, ки аз саҳоба ситоиш мекунад ва чи бисёр аст оятҳое, ки авсофу афъоли эшонро баён мекунад. Аз чумла, и сору фидокорӣ, ки самараи табиъии улфату муҳаббати фавқулоддааст, дар ояти зайл инъикос ёфтааст, ки Худованди донову огоҳ мефармояд: **“Он (ғанимат) хоси бенавоёни ҳичраткардаест, ки аз хонаҳояшон ва амволашон ронда шудаанд. Аз Худованд фазлу хушнудӣ мечӯянд ва (дини) Худо ва Расулашро ёрӣ медиҳанд. Ҳам инонанд, ки ростгӯянд.”**

(Ҳашр: 8)

Намунаҳое, ки зикр гардида метавонад, ишорае бошад ба нусуси фаровони Қуръон, ки аз саҳобагони Паёмбар (с) мадху ситоиш мекунад. Мо ба

ҳамин миқдор, ки бар муҳаббату самимият байни онҳо далолат намуда ва вучуди онро собит мекунад, иктифо кардем. Возеху равшан аст, ки ин улфату муҳаббат ва ихлосу самимият дар аъмоқи дилҳои пурнури саҳобогон реша доштааст. Ҳамчуноне, ки медонед, ки сифоти волое, чун исору фидокорӣ, ухувату бародарӣ, дӯстиву самимият ва пайванди пур отифаи улфату муҳаббат ҳамагӣ бо оятҳои сареҳи Қуръон собит шуда, ки дар маҷмӯъ фазои саршор аз муҳаббату дӯстӣ байни саҳобогонро тарсим мекунад. Оятҳои фаровоне пиромуни сифатҳои мазкур омадааст. Дар ояти гузашта агар диққат кунед, мебинед ки дар он исботи муҳаббату дӯстии ансор бо муҳочирин аст, ҳамин тавр дар ояти охири сураи Фатҳ диққат намоед.

ЯК ДОСТОНИ ҶОЛИБ

Инак достони зайдро, ки Алии Ардабилӣ дар китобаш “Кашфулғумма”⁸ нақл карда, мулоҳиза фармояд, аз имом Зайнулобидин Алӣ ибни Ҳусайн (ъ) ривоят аст, ки фармуд: “Иддае аз мардуми Ироқ хидмати ҳазрат омаданд ва аз Абубакр ва Усмон дар маҳзари эшон нақӯҳиш карданд. Вақте сӯҳбаташон тамоми шуд, фармуд мумкин аст ба ман бигӯед, ки оё

⁸ - Ҷилди 2, саҳ.78, ҷопи Техрон.

шумо аз муҳочирини аввалин ҳастед, ки Худованд дар бораи онҳо фармуда: **“Касоне, ки аз хонаҳояшон ва амволашон ронда шудаанд. (Ва) аз Худованд фазл ва хушнудӣ мечӯянд ва (дини) Худо ва Расулашро ёрӣ медиҳанд. Ҳам инонанд, ки ростгӯянд.”**

(Ҳашр: 8)

Гуфтанд: На. Фармуд: Пас шумо аз онҳое ҳастед, ки Худованд дар бораи эшон фармуда: **“Касоне, ки пеш аз онҳо дар дори Ислому ҷой гирифтанд ва имон дар дилашон ҷой гирифт. Касонеро, ки ба сӯи онҳо ҳичрат кунанд, дӯст медоранд ва дар дилҳои худ аз ончи (ба муҳочирон) додаанд, эҳсоси ниёз намеkunанд ва (дигаронро) бар худашон ва агарчанде мӯхтоҷ бошанд, тарқиҳ медиҳанд ва касоне, ки аз ози нафси хеш маҳфуз бошанд, инонанд, ки растагоранд...”**

Гуфтанд: На. Фармуд: Пас вақте эътироф кардед, ки аз ду гурӯҳи аввалӣ нестед, ман гувоҳӣ медиҳам, ки шумо аз касоне ҳам нестед, ки Худованд дар бораи онҳо мефармояд: **“Ва (низ) ононки пас аз инҳо омаданд мегӯянд: Парвардигоро, моро ва он бародаронамонро, ки дар имон овардан аз мо пешӣ гирифтанд, биёмурз ва дар дилҳои мо ҳеч кинае дар ҳақи касоне, ки имон оварданд, қарор**

мадеҳ. Парвардигоро, Туи ки бахшандаи меҳрубонӣ.”

Баланд шавед (хезед) аз пеши ман берун биравед, Худованд шуморо ба сазоятон бирасонад. Ин аст дониш ва дарки имом Зайнулобидин (ъ) ва мавқеъи эшон нисбат ба саҳобагон ва ёрони Расули Худо (с) ва эшон (имом Зайнулобидин) аз тобиъин ба шумор мераванд. Дар мавриди ситоиши саҳобагон аз яқдигар китобҳои ҳам шиъа ва суннӣ фаровон аст.

ГУВОҲИИ “НАҲЧУЛБАЛОҒА”

Касоне, ки “Наҳчулбалоға”-ро мутолиа карда бошанд медонанд, ки суҳанони бисёре бо сароҳат ва киноя дар бораи мадху ситоиши саҳобагони Паёмбар (с) вучуд дорад. Вале инак як мавридро интиҳоб кардем, чунки дар он аз Қуръони карим истидлол шуда буд. Ҳазрати Алии Муртазо (ъ) мефармояд: “Ҳамоно ёрони Паёмбар (с)-ро дидам, касеро намебинам, ки ҳамонанди онҳо бошад. Рӯзро жӯлидамӯ ва гардолуд ба шаб мерасонанд ва шабро ба навбат дар сачда ё қиём ба сар мебурданд. Гоҳ пешонӣ бар замин месӯданд ва гоҳ гуна бар хок. Аз ёди маъод (қиёмат) чунон ноором менамуданд, ки гӯй бар пораи оташ истода буданд. Миёни ду чашмашон чун зонӯи бузон пина баста буд, аз тӯлонӣ мондани дар

сучуд. Агар номи Худо бурда мешуд, чандон мегиристанд, ки гиребонҳояшон тар мегардид ва аз кайфаре, ки бими он доштанд, ё умеде ки тухми он дар дил мекоштанд меларзиданд, чунончи дарахт рӯзи тундбод ларзад.”

*(Тарҷумаи доктор Чаъфари Шаҳидӣ, чопи
чаҳордаҳум, 1378. Техрон)*

Суханони Алӣ (ъ) пирумунӣ саҳобагон фаровон аст, агар нақл кунем, ба тӯл меанҷомад. Набераи эшон имом Зайнулобидин китобхое доранд, ки дар онҳо барои саҳобагон дуо шуда ва аз онҳо ситоиш ба амал омадааст: (зоҳиран ишора ба “Саҳифаи сачҷодия” аст). Ҳар кадом аз имомони аҳли байт (ъ)-ро, ки мулоҳиза кунед, гуфтаҳои фаровоне дар бораи саҳобагон (р) ва мадху ситоиш аз эшон доранд. Ривоятҳои фаровоне омада, ки дар онҳо сароҳатан аз хулафои рошидин ва уммаҳотулмуъминин (занони Паёмбар (с)) ситоиш ба амал омадааст, ки агар ҷамъоварӣ шавад, “маснавиӣ ҳафтод ман” хоҳад шуд.

СИҚЛИ АКБАР ВА АСҒАР

Хонандаи гиromӣ, бо ин ки саъй доштам, мухтасар бинависам, зоҳиран матлаб тӯлонӣ шуд. Аз шумо пӯзиш металабам ва аз Худованди меҳрубон мехоҳам, ки ба ҳамаамон тавфиқи истифода иноят

фармояд. Лутфан, каме дигар ҳам таҳаммул кунед, матлаб дорад, тамом мешавад. Фақат баҳси кўчаке пиромуни манзилати аҳли байт аз дидгоҳи аҳли суннат боқӣ аст, то равшан шавад, ки онҳо чӣ қадар ҳарисанд, ки ба “сиқли акбар” яъне Қуръони карим чанг бизананд. Ҳамчуноне, ки ба “сиқли асгар” ё аҳли байти Расули Худо (с) чанг мезананд, ки ҳамон итрати тоҳира аст.

Мутаассифона, дар тўли қарнҳои гузашта тавре нишон дода шуда, ки гӯё аҳли суннат натавонанд ҳеч алоқае ба аҳли байти Паёмбар (с) надоранд, балки наъзу биллоҳ бо онҳо душман ҳам ҳастанд! Нафрини Худо, Паёмбар ва фариштагон бар касе бод, ки худро мусалмон бинонад ва дар айни ҳол душмани аҳли байти Паёмбар (с) ҳам бошад. Албатта фарқ аст байни инки инсон ба он улғӯҳи (намунаҳои) имону тақво муҳаббат дошта бошад ва инки онҳоро аз мақоми баландашон поинтар биёварад ва Худои нақарда дар бораи эшон дучори ғудув ва ифрот (азҳадгузарӣ) гардад. Ин масъала худ мавзӯи мустақиле аст, ки ниёз ба баҳс дорад, ҳамин миқдоре, ки зикр кардем, барои равшан намудани ин мавзӯ кофӣ аст. Бинобар ин, шафқату раҳмат ва улфату муҳаббат миёни тамоми саҳобагон, ки шомили худӣ эшон ва аҳли байти он ҳазрат (с) низ мешавад, ба вежа асҳоби кисо (або) (ъ) маъруфтар аз он аст, ки бар касе пинҳон бошад.

АҲЛИ СУННАТ ВА АҲЛИ БАЙТ (Ъ)

ТАЪРИФӢ АҲЛИ БАЙТ:

Вақте гуфта мешавад “аҳли байт” яъне аҳл ва хонаводаи шахс ва ат-тааҳҳул, яъне издивоҷ кардан ва олулбайт, яъне сокинони хона ва аҳли ислом, яъне пайравони дини Ислом. Вале калимаи аҳл чунончи дар қомуси “Мақойисуллуғат” омада “олуррачули” яъне аҳли ў ва “олуллоҳ ва расулиҳи”, яъне авлиё ва дўстони Худо ва Паёмбар. “Байт”-и шахс иборат аз хона ва шарафи ўст. Агар мутлақо “албайт” гуфта шавад, манзур хонаи Каъба аст, зеро ки дилҳои мўъминон ба ў майл дорад ва нафсҳо дар он оромиш пайдо мекунад, зеро ки қибла аст. Агар ба истилоҳи асри ҷоҳилий аҳли байт гуфта шавад, манзур сокинони махсуси он хона аст. Вале баъд аз Ислом агар мутлақо аҳли байт гуфта шавад, манзур аҳли байти Паёмбар (с) аст.

ОЛИ РАСУЛ КИСТ?

Уламо дар бораи ташҳиси дақиқи аҳли байти Расули Худо (с) ихтилофи назари зиёде доранд, ки машхуртарини он иборат аст аз инки аҳли байт:

1. Касоне ҳастанд, ки садақа бар онон ҳаром гардидааст. Ин раъйи ҷумхур (аксари фуқаҳои Исломи) аст.

2. Авлоди Паёмбар (с) ва ҳамсарони эшон аст. Ин раъйи Ибни ал-Арабӣ дар “Аҳқомул Қуръон” аст, ки аз он дифоъ кардааст. Баъзе бар ҳамин раъй ҳастанд, вале ҳамсарони он ҳазрат (с)-ро дохил намендонанд.

3. Оли Паёмбар (с) касоне ҳастанд, ки то рӯзи қиёмат аз эшон пайравӣ мекунанд. Имом Навваӣ дар шарҳи “Саҳеҳи Муслим” ва соҳиби “Инсоф” аз ин дидгоҳ дифоъ кардаанд.

4. Баъзе уламо ҳам олро махсус ба пайравони парҳезгори Мустафо (с) донистаанд.

Пурсиш: касоне, ки аз садақа маҳрум шудаанд, кадомҳоянд?

Посух: Бани Ҳошим ва Бани Абдулмуталлиб ин қавли роҷеҳ ва раъйи ҷумхур аст.

5. Баъзе уламо онҳоро фақат мунҳасир ба Бани Ҳошим донистаанд.

6. Мурод аз Оли Расул (с) аз дидгоҳи шиаёни имомӣ фақат дувоздаҳ имом аст (ба иловаи ҳазрати Фотима (р) ҳеҷ каси дигареро дар он дохил намендонанд).

Гуруҳҳои мухталифи ташайюъ аз аҳли байт таърифҳои баёноти ҳархела доранд. Қавли роҷеҳ ва муътамад ҳамон қавли аввал аст.

АҲЛИ СУННАТ ВА АҲЛИ БАЙТ

Ҳеч китобе аз китобҳои эътиқодии аҳли суннат нест, ки дар он зикре аз аҳли байт (р) набошад ба далели аҳамияте, ки дорад, уламо онро ҷузъи масоили эътиқодӣ шумурдаанд ва дар бораи он китобҳо навиштаанд. Хулосаи ақидаи аҳли суннатро дар ин замина шайхулислом Ибни Таймия дар “Ақидаи Восития” нигоштааст. Аз сабаби он, ки ин китоб бисёр мухтасар аст менависад: Аҳли суннат аҳли байти Паёмбар (с)-ро дӯст медоранд ва бо онон муволат меварзанд ва васияту суфориши Расули акрам (с), ки фармудаанд: *“Шуморо дар бораи аҳли байтам ба номи Худо суфориш мекунам, шуморо дар бораи аҳли байтам ба номи Худо суфориш мекунам,”*-ро дар бораи онҳо ба ҷой меоваранд.

Ҳамчунин Расули Худо (с) ҳангоме, ки амакашон Аббос хидмати эшон шикоят кард, ки баъзе қурайшиҳо бо Бани Ҳошим ҷафо мекунанд фармуданд: *“Қасам ба Зоте, ки ҷонам дар дасти Ёст, ҳаргиз мӯъмин намешаванд, то инки шуморо ба хотири Худо ва ба хотири хешовандии бо ман дӯст бидоранд.”* Ва фармуданд: *“Худованд аз миёни ҳамаи мардум хонадони Исмоил ва аз миёни онҳо Канона ва аз Канона Қурайш ва аз Қурайш Бани Ҳошим ва аз миёни Бани Ҳошим маро баргузид.”* Ба ҳамин нас иктифо мекунем он ҳам аз имоми, ки баъзе

бародарони шиъа бо ў адовати хосе доранд. Аз китоби “Минҳочу-с-суна”-и ў, ки рад бар яке аз уламои шиъа ба номи Ибни Мутаҳҳари Ҳали навистидааст.

ҲУҚУҚИ АҲЛИ БАЙТ

1. Ҳаққи муҳаббат ва муволот:

Хонандаи гиромӣ, ҳамчуноне, ки хабар доред, муҳаббати ҳар мусалмон як воҷиби шаръӣ аст. Вале ҳар он ки дар бораи муҳаббати аҳли байти Паёмбар (с) ба арз расондем, махсуси ин зуррияти тоҳира тааллуқ мегирад, ки ҳеҷ каси дигар бо эшон шарик нест, зеро он ҳазрат (ъ) фармуданд: “Лиқаробатӣ.” Муҳаббати умумӣ, ки бо ҳамаи мусалмонон воҷиб аст, ҳамон бародароии имонӣ ва дӯстӣ бар асоси имону ақида аст, ки ҷанбаи умумӣ дорад. Зеро ҳар мусалмон бо мусалмонони дигар бародар аст, ки аҳли байтро низ шомил мешавад. Аммо Паёмбар (с) барои хешовандони худашон як навъ муҳаббати хос дар назар гирифтанд, фақат ба хотири қаробату хешовандияшон бо он ҳазрат. Чунончӣ Ҳақ таъоло мефармояд: **“Бигӯ, бар расондани он музде аз шумо дархост намекунам, вале бояд дар миёни хешовандон дӯстӣ пеша кунед (ва ҳаққи хешовандии маро ба ҷой оваред)”**.

(Шӯро: 23)

Маънои ҳадиси гузашта маънеи ҳамин ояи карима аст, ки албатта баъзе муфассирин гуфтаанд: “Маро ба хотири хешовандие, ки дар миёни шумо дорам, дӯст дошта бошед.” Зеро Паёмбари Худо (с) бо ҳама қабилаҳои Қурайш хешовандӣ доштанд, манзур ин ки муҳаббату дӯстӣ ва эҳтироми аҳли байт аз ҷиҳати қаробати онҳо бо Расули ақрам (с) собит аст ва ин ғайр аз муҳаббату дӯстии умумӣ бо дигар мусалмонон аст.

2. Ҳаққи дуруд бар онҳо:

Ҳамчунин аст дуруд фиристодан бар эшон, чи тавре, ки Аллоҳ таъоло мефармояд: **“Ҳамоно Худованд ва фариштагонаш бар Паёмбар дуруд мефиристанд. Эй мўъминон (шумо низ) бар ӯ дуруд бифириsted ва чунончи бояд салом бигўед.”**

(Аҳзоб: 56)

Имом Муслим дар “Саҳеҳаш” аз Абӯмасъуди Ансорӣ (р) ривоят мекунад, ки фармуд: “Дар маҷлиси Саъд ибни Убода будем, ки Паёмбар (с) пеши ман омад. Бишр ибни Саъд аз эшон пурсид, эй Расули Худо (с), Худованди мутгаъол ба мо дастур дода, ки бар шумо дуруд бифириstem, чи гуна дуруд бифириstem? Расули ақрам (с) хомӯш монданд, то

чое, ки орзу кардем, ки кош намекурсидем. Сипас фармуданд, бигӯед: *“Аллоҳумма салли ғало Муҳаммадин ва ғало оли Муҳаммадин камо саллайта ғало Иброҳима ва борик ғало Муҳаммадин ва ғало оли Муҳаммад камо боракта ғало Иброҳима ғалалъоламина иннака ҳамидуммаҷид. Албатта саломро медонед.”* Ҳадиси Абӯхумайди Соъидӣ, ки муттафақун алайҳ аст, низ шабиҳи ҳамин ҳадис аст. Далелҳо дар ин замина бисёр аст. Ибни Қайим (р) мефармояд: ин ҳаққе аст, ки махсусан ба онҳо (аҳли байт) тағаллуқ мегирад. Дар ин бора байни имомҳои шаръ ихтилофе нест.

(Ҷилоъулафҳом)

3. Ҳаққи хумс⁹:

Ҳамчунин аз ҳуқуқи онҳо хумс аст, чунончӣ Ҳақ таъоло мефармояд: **“Ва бидонед, ки ончи аз ҳар ғанимате, ки ба даст овардед, агар ба Худованд ва ончи рӯзи фурқон, рӯзе ки ду гурӯҳ ба ҳам расиданд, бар бандаи худ нозил кардем, имон доред, панҷ якаш аз они Худо ва Расули (Ў) ва хешовандон ва ятимон ва бенавоён ва дар**

⁹ - Қобили таваҷҷӯҳ аст, ки хумс чуз як бор дар Қуръони карим бештар наёмадааст ва манзури он хумси ғанимат аст, ки аз кофирон ба даст меояд ва ончи имрӯз ба номи хумс шинохта мешавад, аввалан аймаи атҳор (ъ) онро бар шиъаёнашон бахшидаанд. (Усули кофӣ, ҷилди 2, саҳ.499).

роҳмондагон аст. Ва Худованд бар ҳар коре тавоност.”

(Анфол: 41)

Ҳадисҳо дар ин бора зиёд аст, зиёд аст. Ин саҳм хос ба Завилқурбо аст, ки баъд аз вафоти Расули Худо (с) низ бинобар қавли ҷумхур барои онҳо собит аст.¹⁰ Ҳуқуқи аҳли байт бисёр аст, ки ба муҳимтарини он ишора кардем. Мустаҳиқи ин ҳуқуқ касе аст, ки дорои шароити он бошад, аз ҷумла инки мусалмон бошад, насабаш собит бошад ва некӯкор бошад. Расули Худо (с) ҳамвора аз ин ки фақат ба насаб таъя шавад, барҳазар медоштанд. Аз ин рӯ, Паёмбар (с) фармуданд: *“Эй қурайшиён? Худро аз Худо бихаред, ки ман наметавонам заррае азоби Худоро аз шумо дафъ кунам. Эй Аббос ибни Абдулмуталлиб, ман наметавонам заррае аз азоби илоҳиро аз ту дафъ кунам. Эй Сафия амаи Расули Худо! Ман наметавонам чизе аз азоби Худоро аз ту дур кунам. Эй Фотима духтари Муҳаммад, аз моли дунёи ман ҳарчи металабӣ, аз ман талаб кун, вале чизе аз азоби Худоро наметавонам аз ту дур кунам.”*

(Бухорӣ ва Муслим)

Ва ончи дар бораи Абӯлаҳаб нозил шуда низ маъруф аст.

¹⁰ - Ниг.: Алмуғнӣ, ҷилди 9, саҳ.288.

АҲЛИ СУННАТ ВА НАВОСИБ

Аз дидгоҳи мо аҳли суннат ҳаргоҳ бихоҳем аз мақому манзилати Расули Худо (с) сухан биғӯем, ҳатман бояд аз навосиб сухан биғӯем. “Насб” дар луғат бар по доштани баланд кардани чизро гӯянд. Аз ҳамин боб аст нособаи ҷанг ва бадиҳо, яъне ҷангафрӯз. Дар қомус омадааст навосиб ва нособа ва аҳли насб касоне ҳастанд, ки буғзи Алӣ (ъ)-ро дин медонанд, зеро ки “насабӯлаҳу” яъне бо ӯ душманӣ карданд. Ин ба эътибори асл аст, бинобар ин, ҳар касе, ки бо аҳли байт (ъ) душманӣ кунад, навосиб ба шумор меравад. Хонадағони гиромӣ, сухани уламои Ислом дар мавриди мадҳу ситоиш аз амирулмўъминин Алӣ ва фарзандонаш (р) сареху ошкор аст ва ақидаи мо ин аст, ки иншоъаллоҳ Алӣ, Ҳасан ва Ҳусайн (ъ) дар бихишт ҷовидон хоҳанд буд. Ин амр бихамдиллоҳ бисёр равшану ошкор аст.

НАСБ БАҲОҶАИ ИХТИЛОФ

Дар инҷо бояд ба мавқеи аҳли суннат дар баробари навосиб ишора кунем ва инки аҳли суннат ҳамвора аз навосиб эълони безорӣ кардаанд ва мекунанд, ин масъалаи бисёр муҳиме аст. Зеро ҳамеша яке аз бузурттарин ва муассиртарин асбоби ихтилоф дар миёни уммати исломӣ будааст,

мутаассифона гурӯҳе вучуд дорад, ки аз ин гуна шароит суъистифода мекунад. Бинобар ин, дар ҳар фурсате аз ин масъала ба тавре сухан мегӯянд, ки ихтилоф амиқтар ва васеътар мешавад дар ҳоле, ки ҳамаи ин бофтаҳо ва сохтаҳо ҷуз дурӯғ ва тӯҳмату бӯхтон чизе нест. Масалан, яке аҳли суннатро муттаҳам мекунад, ки нисбат ба Алӣ ва фарзандонаш дидгоҳи хубе надоранд ва онҳо лачоми забонашро бозмегузорад, то ҳарчи метавонад дурӯғ бибофад ва дostonҳову афсонаҳои тахайюлиро бар асоси буғзу бадбинии аҳли суннат нисбат ба Алӣ (ъ) ихтироъ кунад.

ЯК АФСОНАИ ТАФРИҚААНГЕЗ

Аҷибтар ин ки ахиран афсонаи шаҳодати ҳазрати Фотимаро бофтаанд ва парубол медиҳанд. Воқеан, хандаовар аст ва баъид нест, ки мардумони мӯъмин ва мухлис ба аҳли байт (ъ) ин сафсатаҳоро бовар кунанд, ростӣ ҳам ҳақ доранд. Вақте касе мутолиа надорад ва ба манобиъу сарчашмаҳои илмӣ дастрасӣ надорад, бо олимон ва рӯшанфикрони тарафи муқобил ё ҳадди аққал бетараф ошноиву робита надорад, аз кучо медонад, ки ин дostonҳову афсонаҳо як мушти дурӯғ аст? Дар ҳоле, ки аҳли суннат дар бораи фазои аҳли байт ҳадисҳои зиёде ривоят мекунад. Шояд ҳеҷ китобе аз китобҳои

ҳадиси аҳли суннат набошад, ки дар он аз фазоил ва манзилати аҳли байт ҳадис ривоят нашуда бошад.

ДИДГОҲИ ШАЙХУЛИСЛОМ

Хонандаи гиромӣ, дидгоҳи аҳли суннат дар бораи навосиб равшан аст. Мо дар инҷо фақат ба нақли дидгоҳи яке аз олимони аҳли суннат, ки баъзе шиъаён ўро бадтарин душмани худ медонанд, иктифо мекунем. Шояд китоби эшон бузургтарин доиратулмаорифи аҳли суннат дар мавзўи ихтилофи шиъа ва суннӣ бошад. Олими мазкур мефармояд: “Дашном ва лаънати Алӣ чунон бағовату саркашии бузурге буд, ки касоне ки муртакиби он шуданд, ба онҳо гурўҳи ёғӣ гуфта шуд.”

РИВОЯТИ ИМОМ БУХОРИЙ

Чунончи имом Бухорӣ дар “Саҳеҳ”-аш аз Холид ал-Ҳазои аз Икрима ривоят мекунад, ки гуфт Абдуллоҳ ибни Аббос ба ман ва писараш Алӣ фармуд: Назди Абўсаъид биравед ва ҳадисашро гўш кунед. Дидем ў дар боғе аст, ки дорад, онро тармим мекунад, ридояшро ба худ печонд. Сипас ба ҳадис гуфтан шурў намуд, то вақте ки сухан ба сохтани масҷид расид фармуд: Мо ҳар қадам як хишт мебурдем, Аммор дуто-дуто мебурд, то Паёмбар (с)

ўро диданд, шуруъ ба такидани хок аз ў карданд ва фармуданд: *“Афсўс, ки гурўҳи ёғӣ Амморро мекушад, ў онҳоро ба биҳишт мехонад ва онҳо ўро ба дўзах мехонанд.”* Ровӣ мегўяд Аммор мегуфт: *“Аъзу биллоҳи миналфитани”* яъне аз шарри фитнаҳо ба Худованд паноҳ мечўям.

РИВОЯТИ ИМОМ МУСЛИМ

Имом Муслим низ онро аз Абўсаъид ривоят карда мефармояд: *“Касе ба ман ҳадис гуфтааст, ки аз ман беҳтар аст. Абўқатода мегўяд: Паёмбари Худо (с) ҳангоме, ки Аммор хандақ меканд дар ҳоле, ки дасташонро бар сараш мекашиданд фармуданд: “Афсўс, ки гурўҳи ёғӣ Ибни Сумайяро мекушад.”* Ҳамчунин имом Муслим аз Умми Салама (р) ривоят карда, ки Паёмбар (с) фармуданд: *“Гурўҳи ёғӣ Амморро хоҳад кушт.”*

АЛӢ БАР ҲАҚ БУД

Ин ҳадис бар сиҳҳати имоматӣ Алӣ ва вучуби итоат аз ў низ далолат мекунад ва инки ҳар кас ба тоати ў даъват мекунад, ба сўи биҳишт даъват мекунад ва ҳар кас ба ҷанги ў даъват мекунад, ҳатто агар таъвил кунад, ба дўзах даъват мекунад. Ҳамчуноне ин далели он аст, ки ҷанг бо Алӣ ҷоиз

набуд. Бинобар ин, касоне, ки бо ӯ чандидаанд, агар таъвил кардаанд, хатокор ва агар таъвил накардаанд, ёғӣ ҳастанд ва саҳеҳтарин қавл аз ду қавли асҳоби (уламои) мост, яъне ҳукм ба хато рафтани касоне, ки бо Алӣ чангидаанд ва ин мазҳаби имомону пешвоёни фикҳ аст, ки бар ин асос, масоили ҷанг бо боғиёни таъвилкунанда (буғотулмутааввилини)-ро истинбот кардаанд.

ЛАЪНАТ БАР ҚОТИЛИ ҲУСАЙН

Дар ин ҷумлаи Шайхулислом диққат кунед, баъд аз ин ки дидгоҳҳои аҳли суннатро дар бораи Язид баён мекунад ва масъаларо ботафсил шарҳ медиҳад ва ихтилофи назарҳоро баён мекунад менависад: “Ҳар кас Ҳусайнро ба шаҳодат расонида ё дар қатли ӯ кӯмак карда ё ба он розӣ буда, лаънати Худо ва фариштагон ва ҳамаи мардум бар ӯ бод.”¹¹

Оё бо вучуди ин дидгоҳҳои возеҳу равшани аҳли суннат бозҳам идаи олимнамо ҳақ доранд аҳли суннатро муттаҳам кунанд, ки навосиб ҳастанд?

ИЛОҶИ ВАСВАСА

¹¹ - Маҷмӯъулфатовои Шайхулислом, ҷилди 40, саҳ.437.

Бародари азиз ва хоҳари гиромӣ! Мумкин аст бо хондани ин китоб суолҳои зиёде дар зехни шумо пайдо шуда бошад, ки дар таърих сабт шуда, монанди ҷанги “Сиффин” ва “Ҷамал”, ки миёни саҳобагон иттифоқ афтод. Зеро дар ҳар ду тараф иддае аз онон вучуд дошт, вале бештари онҳо бо Алӣ буданд ба иловаи афроди хонаводаи эшон. Банда худам ва шуморо ба хондану андеша кардан дар ин ояи қарима даъват мекунам: **“Ва агар ду гурӯҳ аз мӯъминон бо якдигар бичанганд, байни он ду гурӯҳ ошғӣ барқарор кунед. Онгоҳ агар яке аз он ду гурӯҳ бар дигаре таҷовуз кард, бо гурӯҳи таҷовузгар то вақте, ки ба ҳукми Худо баргардад бичангед. Пас агар баргашт, ба адл байни он ду гурӯҳ ошғӣ барқарор кунед ва ба дод бикӯшед. Бегумон Худованд додгаронро дӯст медорад. Ҷуз ин нест, ки мӯъминон бародаранд. Пас байни ду бародари худ сулҳ барқарор кунед ва аз Худованд битарсед, то мавриди раҳмати Ё қарор гиред.”**

(Ҳуҷурот:9-10)

Дар ояҳои мазкур Худованд бо вучуди ҷанг миёни онҳо ҳамаро мӯъмин хонда, оят сареху равшан аст ва ниёзе ба ҳошия ва тафсир надорад. Бинобар ин, бо вучуди ин, ки байни онҳо ҷанг даргирифта тибқи гувоҳии Қуръон ҳамаи онҳо натанҳо мусалмон, балки мӯъмин ҳастанд. Ҷамчунин ояти қаримаи зайл: **“Пас агар шахси ҷинояткор аз тарафи бародари**

(диниаш) чизе барояш бахшида шуд, бояд рафтори нек кунад."

(Бақара: 178)

Дар ҳоле, ки ин оят дар бораи қатли амд (боқасд) аст, Худованди муттаъол ухувату бародариро байни қотил ва соҳибони мақтул собит кардааст, ҳоло онки ҷинояти қотил як ҷинояти хатарнок аст ва шадидтарин уқубату сазо барои он дар назар гирифташуда, аммо онҳоро аз доираи имон хорич накардааст. Бинобар ин, ба гувоҳии Қуръон қотил ва соҳибони мақтул бо ҳам бародаранд: **"Ҷуз ин нест, ки мусалмонон бо ҳам бародаранд."** Ин мавзӯи ниёз ба китоби мустақиле дорад, ки иншоаллоҳ умедворам Худованд ҳарчи зудтар тавфиқи итмоми онро иноят фармояд.

АРЗИ ОХИР

Хонандаи мӯхтарам! Пас аз он, ки лаҳзаҳоеро дар фазои атрогин ва дар ҳолу ҳавои саршор аз меҳру муҳаббат бо саҳобагон ва аҳли байти Расули ақрам (с) гузарондем ва робитаву алоқаи самимонаи он гурӯҳи атҳор ва ахёрро бо якдигар ташхис кардем ва фаҳмидем, ки онҳо чи қадар бо якдигар меҳрубону самимӣ буданд ва чи қадар улфату муҳаббат ва ухувату бародарӣ дар миёни онҳо ҳукмфармо буда ва чи андоза бо якдигар робитаи хешовандӣ

доштаанд, то чое, ки муҳаббату дўстии фавкуллодаи онҳоро Қуръони карим ба равшанӣ тарсим кардааст. Пас бояд бикўшем ва аз Парвардигори ҷаҳониён бихоҳем, ки моро ба роҳе, ки дўст дораду меписандад, тавфиқ иноят фармояд ва моро дар зумраи касоне қарор диҳад, ки худаш пас аз ситоиши муҳочирин ва ансор дар бораи онҳо фармуда: **“Ва онон, ки пас аз инҳо омадаанд, мегўянд: Парвардигоро, моро ва он бародаронамонро, ки дар имон овардан аз мо пешӣ гирифтанд биёмурз ва дар дилҳои мо ҳеч кинае дар ҳаққи касоне, ки имон овардаанд, қарор мадеҳ. Парвардигоро, Туи ки бахшандаи меҳрубонӣ.”**

(Ҳашр: 10)

ДАСТИ НИЁЗ

Ба ростӣ ҳарчанд далелу бурҳон қоим шавад ва ҳуҷҷатҳои возеҳу равшан оварда шавад, инсон ҳаргиз аз Парвардигор ва Мавлои ҳудаш бениёз намегардад. Худованди муттаъол бо ин ки Паёмбар (с)-ро бо мўъҷизоти равшан, бо Қуръони карим, бо ахлоқи нақў ва қуввати баёну ҷасоҳати фавкуллода пироставу мунаввар фармуда ва бо ин ки аҳли Макка он ҳазрат (с)-ро аз кўдакӣ то биъсат (паёмбарӣ) мешинохтанд, бо вучуди ҳамаи ин, бисёре аз онҳо бар куфру ширки худашон боқӣ монданд, то инки фатҳи

мубин (фатҳи Макка) омад ва Худованд бадтарин душманонашро ҳидоят кард ва дилҳои торики онҳоро бо нури имон мунаввар намуд. Бинобар ин, мо бояд ҳамвора дуо кунем ва бо илтиҷову зорӣ аз Ў тавфиқи суботи бар ҳақ ва пайравӣ аз ҳақро бихоҳем, ки ҳидоят фақат аз ҷониби Зоти меҳрубони Ўст.

Бародар ва хоҳари гиромӣ! Ба ёд дошта бошед, ки шумо ба ончи Худованд аз шумо хоста мукаллаф ҳастед ва Худованд ҳатман аз шумо ҳисоб хоҳад гирифт, мабодо каломи каси дигареро бар каломи Худованди субҳон муқаддам бидоред. Худованд Қуръонро ба забони арабии мубин (равшан ва ошкор) нозил фармуда ва онро сабаби ҳидоят ва шифо барои мўъминон ва сабаби кўрӣ ва залолат барои дигарон қарор додааст. Чӣ тавре, ки Ҳақ таъоло мефармояд: **“Бигў, Қуръон барои мўъминон ҳидоят ва шифост. Ва касоне, ки имон намеоранд, дар гўшҳояшон сангинӣ (вазнинӣ) аст ва он (Қуръон) бар эшон мояи бебасиратӣ (кўрӣ) аст.”**

(Фуссилат: 44)

Худованд шуморо муваффақ бидорад, саъйу кўшиш кунед, ки бо ҳидояти Қуръон роҳ ёбеду раҳнамун шавед ва ҳамвора Қуръонро пешӣ рӯи худ қарор бидиҳед. Хонандаи арҷманд! Дар поён ҳамин нуктаро мегўем, ки ҳисобу китоби ҳамаи махлуқот бар Худованди муттаъол аст. Ҳеч инсоне наметавонад

дар ин кор нақш дошта бошад, бинобар ин, бедалел алайҳи бандагонаш ҳукм содир накунем. Ҳадди аққал ҳуқуқе, ки ол ва асҳоби ҷонбози Расули Худо (с), ки дар Қуръони карим аз онҳо ситоиш ба амал омада ва дар ривоятҳои сахех низ нақл гардида, бар мо доранд, ин аст, ки бо онҳо муҳаббат дошта бошем ва аз ҳар гуна кинаву адоват ва Худои накарда лаън ва нафрин нисбат ба он улғӯҳои имону тақво бипарҳезем. Дар ин бора бояд ҷиддӣ фикр кард. Аз Худованди муттаъол оҷизона мехоҳем, ки ҳар гуна кудуратеро нисбат ба ол ва асҳоби Паёмбараш (с) аз дилҳоямон бизудояд ва ҳақро бар мо ошкор гардонад ва моро бар шайтон ва бар нафсҳоямон ғолибу пирӯз бигардонад, ба ростӣ, ки Ё бар ҳар коре тавоноост.

Поёни тарҷима:

*Панҷшанбе, шаби 19 Раҷаби 1423-и ҳиҷрӣ
Ҳарамии мутаҳҳари Мадинаи тайиба*

ЗАМИМА:

*Ҷадвали хешовандии хонадони Ҳошимӣ бо даҳ ёри
бихишӣ*

Хонадони Ҳошимӣ	Дигарон	Сарчашмаҳо
Расули Худо (с)	Оиша бинти Абӯбақр, Ҳафса бинти Умар, Рамла бинти Абӯсуфён	Ҳамаи сарчашмаҳои таърих

Уммикулсум бинти Алӣ (ъ)	Умар ибни Хаттоб (р)	Манобиъ дар матни китоб нақд шуд
Фотима бинти Ҳусайн ибни Алӣ (ъ)	Абдуллоҳ ибни Амр ибни Усмон ибни Аффон	Ансобу-г- толибин ва Умдат уттолиб
Сафия (ъ) амаи Расули Худо (с)	Аввом ибни Хувайлид, фарзандашон Зубайр ибни Аввом	Тамоми сарчашмаҳои шиъа ва суннӣ
Умми Ҳасан (ъ) духтари Ҳасан ибни Алӣ ибни Абӯтолиб	Ибни Зубайр ва пас аз кушта шуданаш бо бародараш Язид	Мунтаҳаломол ва Тароҷимуннисои Ҳоирӣ
Руқия (ъ) духтари Ҳасан ибни Алӣ ибни Абӯтолиб	Амр ибни Зубайр ибни Аввом	Мунтаҳаломол ва Тароҷиму-н- нисои Ҳоирӣ ва дигарон
Ҳусайн ал- Асғар бин Зайнулобидин (ъ)	Холида бинти Ҳамза бин Мусъаб бини Зубайр	Тароҷиму-н- нисои Ҳоирӣ, сах.361

Илова бар ончи зикр гардид, ингуна издивоҷҳо бисёр аст ва достони издивоҷи Сакина бинти Ҳусайн бо Мусъаб ибни Зубайр машҳуртар аз он аст, ки низе ба тавзеҳ дошта бошад. Агар касе бихоҳад ингуна қаробатҳоро ҷамъ кунад “маснавии ҳафтод ман” хоҳад шуд.

РИВОЯТЕ АЗ ИМОМ СОДИҚ (Ъ)

Аз Мансур ибни Ҳозим ривоят аст, ки гуфт: Хидмати имом Содиқ (ъ) арз кардам оё саҳобағони Расули Худо (с) ростгӯ буданд ё бар он ҳазрат (с) дурӯғ мегуфтанд? Фармуд: балки ростгӯ буданд. Гуфтам: пас чаро боҳам ихтилофи назар доштанд? Фармуд: магар намедонӣ шахсе хидмати Расули ақрам (с) меомад ва масъалае меपुरсид ва он ҳазрат ҷавоб меоданд. Сипас бар ҳасби (тибқи) ниёз ҷавоби дигаре мефармуданд, ки ҷавоби аввалро мансӯхт мекард, бинобар ин, баъзе ривоятҳо баъзеи дигарро мансӯх кардааст.

*(Усули Кофӣ, ҷилди 1, саҳ.65, Китоби
фазлулълм)*

ШЕЪРЕ АЗ ИМОМ ШОФИЪӢ (Ъ)

*Эй аҳли байти Расули Худо муҳаббати шумо,
Фарзест аз Худованд, ки дар Қуръон нозил фармуда.
Ҳамин ифтихори бузург барои шумо кофӣ аст, ки
Касе ки бар шумо дуруд нафристад, намозаш
дуруст нест.*

*(Девони имом Шофиъӣ (ъ), саҳ.106. Биҳоруланвор,
ҷилди 23, саҳ.235)*

МАНОБЕЪ ВА САРЧАШМАҶО

- Қуръони карим;
- Биҳоруланвор аз Мулло Боқирӣ Маҷлисӣ;
- Усули Кофӣ Муҳаммад ибни Яъқуби Қулайнӣ;
- Тасмиятулмавлуд Аллома Бақр ибни Абдуллоҳ Абӯзайд;
- Саҳеҳи Бухорӣ Муҳаммад ибни Исмоъили Бухорӣ;
- ал-Муҳалло имом Ибни Ҳазми Зоҳирӣ;
- Мавсуъаи фикҳи Алӣ ибни Абӯтолиб. Аз доктор Равоси Қалъачӣ, чопи Дору-н-нафоис;
- Маноқиби оли Абӯтолиб. Аз Ибни Шахрошӯб, таҳқиқи Юсуфи ал-Биқоъӣ, интишороти Завилқурбо 1421-и ҳиҷрӣ;
- Албидоя ва-н-ниҳоя, аз Ибни Қосими Димашқӣ;
- Таҳзибулкамол, чопи аввал 1413-и ҳиҷрӣ; Муассисаи аррисола, таҳқиқи доктор Башшор; Авводи Маъруф;
- Кашфулғумма, чопи Техрон;
- Алфусулумуҳимма;
- Аълумуларо, Табрисӣ;
- Иршод, аз шайх Муфид;
- Таърихи Яъқубӣ;
- Таърихи алуам валмулук, аз Муҳаммад ибни Қарири Табарӣ;
- Умдату-т-толибин, чопи Техрон;
- Миръотулуқул, Аллома Маҷлисӣ;
- Сияри аълуму-н-нубало, имом Шамсуддин Заҳабӣ;

- Фуруъи кофӣ, Муҳаммад ибни Яъкуби Кулайнӣ;
- Канзудуммол;
- Китоби алъайн, аз Халил ибни Аҳмади Фароҳидӣ;
- Ассиҳох, Ҷавҳарӣ;
- Лисонулғараб, Ибни Манзур;
- Мўъчами мақоисуллуға;
- Саҳеҳи Муслим, Ибни Ҳаҷҷочи Нишопурӣ;
- Ҷилоъулафҳом, Ибни Қайими Ҷавзӣ;
- Алмуғнӣ, Ибни Қудома;
- Ҳуқуқи олулбайт, Шайхулислом;
- Маҷмуъулфатово, Шайхулислом;
- Девони имом Шофигӣ.

МУҲДАРИҶА

Пешгуфтори мутарчим.....	3
Иттифоқи уммат.....	4
Ситоиши илоҳӣ.....	5
Таҳрифи таърих.....	6
Суханони тиллоӣ.....	7
Ин китоб.....	8
Омили тафриқа чист?.....	8
Муқаддима.....	10
Як нуқтаи муштарак.....	10
Фазои аҳли байт (ъ).....	11
Дараҷаҳои саҳоба (р).....	12
Осебшиносии тафриқа.....	13
Паёми ваҳдат.....	15
Ифтихори сӯҳбат.....	16
Беҳтарин уммат.....	17
Як истисно дар таърих.....	18
Анғеза чист?.....	19
Матлаби аввал.....	25
Номгузорӣ.....	25
Аҳамияти исм дар ислом.....	26
Як пурсиши ақлонӣ.....	27
Қазоват бо шумо.....	28
Натиҷагирӣ.....	29
Ва инак асли матлаб.....	30
Муноқиша.....	31
Хулоса.....	32
Натиҷа.....	35
Матлаби дуввум.....	36

Мусоҳара ё пайванд кардан.....	36
Мусоҳараи пеш аз ислом.....	37
Мусоҳара дар ислом.....	38
Шаҳиди обрӯ.....	39
Аҳамияти хостгорӣ.....	40
Муборакбод.....	41
Имом Содиқ набераи Абӯбакр.....	43
Роҳбарии ақл.....	44
Далелҳои ин издивоҷи таърихӣ.....	46
Эътирофи аввал.....	46
Эътирофи дуввум.....	47
Эътирофи саввум.....	48
Эътирофи чаҳорум.....	48
Эътирофи панҷум.....	48
Хулоса.....	50
Матлаби саввум.....	51
Далолати ситоиш.....	51
Нигоҳе ба гузашта.....	52
Гувоҳии Қуръон (1).....	53
Гувоҳии Қуръон (2).....	54
Гувоҳии Қуръон (3).....	56
Як достони ҷолиб.....	57
Гувоҳии “Наҳҷу-л-балоға”.....	59
Сиқли (дастовез) ақбар ва асғар.....	60
Аҳли суннат ва аҳли байт (ъ).....	62
Таърифи аҳли байт.....	62
Оли расул кист?.....	62
Аҳли суннат ва аҳли байт.....	64
Ҳуқуқи аҳли байт.....	65
Аҳли суннат ва навосиб.....	69

Насб баҳонаи ихтилоф.....	69
Як афсонаи тафриқаангез.....	70
Дидгоҳи Шайхулислом.....	71
Ривояти имом Бухорӣ.....	71
Ривояти имом Муслим.....	72
Алӣ барҳақ буд.....	72
Лаънат бар қотили Ҳусайн.....	73
Илоҷи васваса.....	73
Арзи охир.....	75
Дасти ниёз.....	76
Замима:.....	78
Ривояте аз имом Содиқ (ӯ).....	80
Шеъре аз имом Шофиъӣ (ӯ).....	80
Манобеъ ва сарчашмаҳо.....	81
Мундариҷа.....	83